

דעמערונג

א פאָעמא אין 3 אַקטען.

ביזלעך/לחלח

"זער האַלדער"

ווילנא

דער ש. פ. גארבער

ДЕМЕРУНГЪ (Сумерки)

Поэма въ 3-хъ актахъ.

ПЕРЕЦА ГИРШВЕЙНА

Вильна Типографія Ф. Габера Завальная ул. д. 25.

666
5767

296,025
+61d

פערזאנען:

נחן

נרב }
הימן } וינע קינדער

תמר }
ויזי } נרבים קינדער

ערשטער אקט

11 M. 14. 67
Steckert. 16

נחמן

א איינזאמעס הויז נעבען א וואלד. א גרויסער צימער.
ווארניש-וואו צושטעלט גרינע נעפלאכטענע מעבעל.
רעכטס אפהיר מיט צוויי פענסטער קומען-אריין אין
וואלד. לינקס א שטור און טרעס אויף אסאלקע.
די פענסטער זענען אפען און ס'קוקען-אריין דורך זיי
צווייגען פון בוימער, וועלכע בעוועגען-זיך פון צייט צו
צייט און ווארפען שאטעניס אויף אלע זייטען. ווען
דער ווינד גויגט-אב די צווייגען פון פענסטער, שלאנגען
זיך-דורך אין שטוב פאסען ליכט פון מארגענ-שיין.

גדב [וועט איה א שטוהל. דער קאפ אייפ'ן ברוסט
אראפ-נעדאנגען. שטארק פערקלערט. שמעלט-וויך
פלוזלינג]. צי קאן איה זי, מיין בעסטעס קינד, פון זיך
אבלאזען? ... צי קאן איה זי שיקען אין פיער אריין, בל-
ומן איה אליין בין פערזונקען אין טויענדער ספקות ...
חמר, חמר!.. איהר ווייך הארץ רייסט זיך אויף דעם
מורא-דיגען-וועג — אפשר זאל איהר דערצעהלען,
אז איהר אליין בין נאך נישט זיכער ... (נעהט ארויף צו
זיך אייפ'ן סאלקע).

(פויזע).

חמר (קומט אריין). פאטער מינער, ליעבער
פאטער! איהר געה צו דיר! הערסט, איהר געה
צו דיר! (נעהט-ארויף צו גרוב'ן).
(פויזע).

היטן (קומט אריין. קוקט-זיך-ארום). אך מיין
אלטע וועג-נעכט! עס דערוועקען-וויך אין מיר מינע
קינדערשע נעפיהלען ... (קוקט-זיך-ארום) וואו זענען זיי
אלע? ... אפשר זענען זיי פון שטוב אוועק, שפירענער-
דיג אז איהר געה? ... אפשר איז גלייכער איהר זאל זיך
נאך נישט ווייזען פאר זיי? (מראכט א וויילע. קוקט-זיך-
ארום ניינעדיג. נעהט-ארויס).
נתן און זיזי (קומען-אריין).

זיווי. איך וועל געהן נעהן, וואָס דער טאטע
טהוט.

נתן. דו האָסט גיט געוועהן אין וועלכען ווייט ער
האָט זיך פֿערנומען?

זיווי. ער איז גלייך אין וואַלד אַוועק... איך
געה צום טאטען.

נתן. ווי וועסטו ער אים?

זיווי. איך האָב זיך דערשראָקען פֿאַר איהם.

נתן (ווי צו זיך). האָט איז ער: געוויס ער.
זיווי. איך געה צום טאטען: איך וויל זעהן

אַ ביסעל ביי איהם אויף די קייד.

נתן. דאָס האָרץ ביי דין טאטען איז צושלאָנט;
נאָך האָט עס מיט גאָרן אָנגעפילט. זיך דאָ, דערצעהל
מיר, וואו האָסטו איהם געוועהן?

זיווי. ער איז אַרום שטוב געגאנגען, זאָג איך האָב
דיר... זאָג, ווירע, פֿאַרוואָס איז דער טאטע שטענדיג

אומענדיג, אין אַז תמר געהט אַראָפּ פֿון איהם איז זי
פֿערוויינט?

נתן. וויל זי האָט איהם ליעב.

זיווי. וויל זי האָט איהם ליעב? האָב איך
דאָך איהם אויך ליעב. איך געה צו איהם: איך וועל

איהם וויינען אין וועל איהם טאנצען — וועט ער ווירען
פֿרעהליך. איך וועל איהם וויינען ווי בענינען אין וואַלד

די פֿויגעלעך — געהן, ווירע?
נתן (פֿערטראַכטירוף).

זיווי. וואָס ביסטו אומענדיג, ווירע?

נתן. וואָס ביי מיר איז גראַדע האָר אין
באָרד.

זיווי. גיב, איך וועל דיר זיי אויסרייסען,
וועסטו ווירען ווייניג ווי דער טאטע (געהמט איהם אַרום).

ווירע! ווירע! האָ, ווי ליעב איך האָב דיר! איך וועל
שטענדיג, שטענדיג מיט דיר געהן. זאָג, וועסטו מיר

מיטגעהען?

נתן. אויב דו וועסט נאָך וועלען מיט מיר
שטענדיג געהן. (קוקט פֿריהער אין איהן פֿענסטער, נאָכ-

הער אין צווייטען. אונרוהיג).

זיווי. אויב דו וועסט אַוועקגען ערניץ ווייט,
וועסטו מיר דארפֿען טראָגען אויפֿן האַנד... (לאַכט)

וועסטו מיר נישט דארפֿען טראָגען: וועסטו מיר נישט דאָר-

פֿען טראָגען. וועסטו, היינט זענען מיר אויך פֿערנאָג-
נען אַזוי ווייט, אז איך האָב זיך נישט פֿערמאָשערט.

נתן (צו זיך אליין). היינט איז די ווין נאָך שטן,
שיינט. און מאָרגען — ווער ווייט?...

זיווי. זי וועט מאָרגען אויך שטן ווין: זי וועט
מאָרגען אויך שיינען.

נתן. זיי אין וואַלד וואָלסטו געבאָרען-
געוואָרען, און אויף די בוימער אויפֿגעוואָכסען.

זיווי. האַרד-האַרץ! זיי אין וואַלד אויף די
בוימער אויסגעוואָכסען! אָט וועל איך באַלד מאַכען זיי

אַ קוקאָווע (מאַכט-נאָך): קורקו קורקו! און אָט אַזוי
מאַכען קראָהען: קראַ! קראַ!

נתן. גענוג, מירן קינד, גענוג.

זיווי. איך וועל דיר באַלד ווי אַלע פֿויגעל
אויסשטווייטערען (מאַכט-נאָך פֿעריערענע געוואָנגען פֿון
פֿויגעל).

נתן. שטילער, שטילער מירן קינד, מען טאָר
אויסער דעם קול נישט אויפֿהויבען הויך, מען טאָר

נישט. נישט ווייניג ווי אַ פֿויגעל: אַ רויבער מיט פֿליגעל
טראָגט-מיר אַרום-אונטער שטוב.

זיווי (לאַכט). צו אונז אין שטוב קאָן ער קומען
צופֿליהען? דו ווילסט מיר איבערשרעקען, איך זאָל

נישט וויינען: איך ווייס, דו קאָנסט נישט לירען אז איך
ווייניג...

תמר (קומט-אַראָפּ צושטרעהט). דו ביזט דאָ,
ווירע! וואו ביזטו געווען? וואָס האָסטו געהערט?

נתן. איך בין אין ערנעץ נישט געווען: איך בין
אין ערנעץ נישט געווען... שטילער, טאָכטער, נישט הויכער

אויף דיין קול.

תמר. וועל איך וויינען אויפֿן הויכען קול. איך
וועל קלאָנגען, אז די ערר אליין וועט צוגעהן פֿון מיר

געוויין.

נתן. זאָג מיר בעסער, צי האָסטו וועמען
געוועהן פֿאַרבייגעהענדיג געבען אונזער שטוב, אַזוי

אַ מענטש אין די מיטעלע יאָהרען?

תמר. בליאָב קיינעם נישט געוועהן, איך האָב
קיינעם נישט געוועהן. מיר דוכט, אז מ'איז קיינער שוין

באלד איף דער ערד נישט געבליבען. איינער האָט
דעם אנדערן געזאָגן רחמנות ביי'ן טויט פערמאָטערט.
פון ווייטן זעהט יעדער אונגליק אויס נאָך טויזנט
מאָל מוראָדיגער.

נתן (קוקט און פענסטער, רעדט ווי צו ויך).
נישט שטעקראוים דעם קאָפּ פון פענסטער, ווען עס וויר
נערט און עס בלייבט. אלץ וועט אויסציערען. אלץ
אין דער וועלט ... ביז צו דער ערד וועלען ויך די
הימלען פראָבלאָוען ... איצטער שטילער, שטילער ...
וואויל איז צו דעם, וואָס קאָן שמוסדיין.

תמר. רעד עס בעסער נישט. די מאַכסט גרע-
סער דעם פאר. דער פאָטער איז שוין באלד גראָה
געוואָרען פאר צער. זאָג מיר, דו ווידע, ווען וועט
נעהמען אַ סוף צו דער לאַנגער, אונערבאָרימדיגער
מלחמה? ווער האָט עס און די מענטשן אַכזריות
פערפלאַנצט ...

וויי. וואו איז אַ מלחמה?

נתן. מין האַרץ איז דער יאוש אליין. מין
קינד, וואָס ווילסטו פון דעם, וואָס אין ויין האַרץ האָט
וויך די נאָכט אליין בעוועגט? דאָס האַרץ מיינט ליענט
אין חושך, און וואָרט אויף דער לעצטער שעה. וואָס
עס זאָל נאָר געשעהן — האָב איך זיך אלץ אויף דעם
נעריכט. אויף אלץ בין איך גרייט ..

תמר (לענט איהרע הענד אויף וויינע שולטער).
ווידע, דערצעהל מיר פון רחמנות; דערצעהל מיר פון
ליעבע; דערצעהל מיר פון היינט טרעהרען; דערצעהל
מיר פון אַ שטעטע ליכטיגען פרויהמאָרגען, ווען דאָס
טויטשרעק, וואָס הענגט איבער דער ערד, וועט שוין
מעהר נישט ויין.

נתן. איך וועל דיר דערצעהלען פון דער
צייט, ווען דוין טאטע איז נאָך געווען נאָר אַ יונג קינד.
וויי. וועל איך בעסער ויצען געבען ווידען.
(זעצט זיך געביין נתן'ען).

נתן. צווייטן האָט ויין מאַמע געבאָרען: צוויי
ויהן ...

תמר. דערצעהל מיר פון דעם, ווי מענטשען
וועלען צוריק פארמהערציג-ווערען ... ווען מענאָשן וועלען

צוריק נישט און מילד ויין. זאָג ווידע, צי איז דאָס אין-
דינע יאָהרען אויך אזוי געווען?

נתן. שטילער, שטילער ... מ'איז נאָר קיין
נישט נישט. אלץ איז זי געווען. די אייגענע זינר פון
דעם מענטשנס האַרץ, די אייגענע ... נאָר די שטראָף
איז אַנאָנדערע. נאָט קאָן נישט שטראָפֿען יעדעס מאָל
מיט דער אייגענער שטראָף.

תמר. איז דאָס אַ שטראָף פון נאָט, אַז מענ-
שען זאָלען אומגעהן די אויגען מיט בלוט פערנאָסען ...
בייזע ווי ווילדע חיות? ווידע, איך בין גרייט צו
עטאָרען פאר זי. בייזערט נאָך מין מאַטערס
ב. פעהל ... איך וועל אויסשפרייטען מייע אָרעמס,
איך וועל לויפֿען צווישען אלע מענטשנ-מאָנען, איך
וועל רופֿען מיט אלע מייע כחות: האָט רחמנות,
ברידע, איינער אויף דעם אנדער'ן ... ווידע, מען
דאַרף עס ווי נאָר דערמאָהנען.

נתן. (קוקט ווייך יעדער ווילע אום). זאָמל,
אַז די מענטשען ווענען שטאַרק זינדיג געוואָרען, אַז די
ערד אליין, די ליעבע גומע ערד האָט שוין נישט געקאָנט
ווערען חבאים פערטראָגען — האָט נאָט אויף זי אַראָב-
געשיקט אַ מבול — און מ'איז פון אלץ אויף דער ערד
קיין זכר נישט געבליבען. נאָר נאָט אליין האָט דערנאָך
חרטה-געהאט אויף וויינע מעשים, און ער האָט געשוואָ-
רען, אַז מעהר וועט ער שוין קיין מבול נישט ברענגען —
און ער האָט צו די מענטשן אזוי געזאָגט: פאר אייערע
גומע מעשים וועט איהר ויך אליין איינער דעם אנדער'ן
בעגאָהלען — און פאר אייערע שלעכטע מעשים וועט
איהר אויך אליין איינער פון דעם אנדער'ן מקבל-וויין
אייער שבר ... די שטראָף, וואָס מענטשען אליין וועלען
אויף ויך ברענגען, איז נאָך מוראָדיגער ווי דער מבול
אליין: נאָט האָט אַ מבול פון וואַסער געבראַכט אויף
דער ערד, און די מענטשען וועלען פערפלאַצט די וועלט
מיט ווער אייגענעם בלוט ...

תמר. ווידע, מ'איז נישט אמת! נאָטס שטראָף
קאָן נאָר אזוי שרעקליך נישט ויין. איך וועל אין זייערע
הערצער דערוועקען רחמנות: איך וועל זי פערשיכור'ן
מיט מין היימער ליעבע.
וויי. דערצעהל בעסער, ווידע, פון פויגעלעך.

פון מלאכים וואס פליהען-אין אין וואלד ביי-אכט.

נתן. אבער הער דעם סוף... ששש... שטילער...

די אייגען ביי די מענטשען וועלען ווערען פערנאמען מיט בלוט, פאר גרויס טאג צו זיך אליין... זייערע ציינער וועלען אויסוואכסען שארף און לאנג, ווי ביי די בייע וועלך, וואס בלאנדען-דאס אין דער פינסטערער נאכט און ווען זייער רויב... עס וועלען ביי די אויסוואכסען נעגעל ווי ביי די גרויסע א-לערס, דאס הארץ ווערע וועט ווערען הארט און טרוקען, און דורשטיג נאך הייסעס מענטשען-בלוט, דער מענטש וועט אומגעהן און שמעקען מיט גרויס האוה אין דער לופט דעם ריח פון בלוט. — דער טאג איז נאכהענט, און די טעה איז גרייט. יענעם טאג וועלען די הימלען זיין פערהאנגען מיט א שווערען וואלקען, און וואס ס'וועט זיך מהאן אויף דער ערד וועט דער הימלעל נישט וויסען. ששש, שטילער...

תמר. ווי שרעקליך איז די שטראף!... וידע, עס קאן נאך נישט געמאלטרוין.

נתן. מין הארץ וואגט מיר נאך א סך מורא-די-נעם... מין קאלט הארץ שפירט דאס, וואס מין איז-גענער מויל קאן דאס נישט אויסרעדען.

תמר (הערט-ווי-צו). דעם פאטערס מרים הערטידיך קלאפען אונרוהיג; איך געה צו איהם.

נתן (אונרוהיג). אפשר געהט ווער ווערער נעמען אונזער שמוץ?

זיזי. ווי דו מיט'ן וידען, איך געה ארויף... כוועל איהם ויגען מינע נייע ליעדער. —

תמר. זעקוויך ביי איהם אויף די הענר; גלעס איהם איבער'ן קאפ; זאג איהם גוטע ווערטער.

זיזי. איך וועל איהם ויגען מינע נייע ליעדער. (לויפט ארויף.)

נתן (הערט-ווי-צו).

תמר. וואס הערסטו, וידע?

נתן. ס'טראגמדיך שוין אהער ווער ברומען.

תמר. ס'איז דער ווינר, וידע. ס'איז א ווינר.

נתן. ס'איז נישט דער ווינר, מין קינד. אין ווינר ליענט נאָמס קול...

דינ גאָס קול. ויין קול שרעקט מיד קיין מאָל נישט.

קיין מאָל נישט... פון איהם בלייבט מין הארץ שטענדיג רוהיג...

תמר. דאָס איז דער גערויס פון די בלעטער אויף די צווייגען.

נתן. דאָס ברומען די מענטשען-הערצער... דורשטיג און ווילד... דאָס ברומען וועט אלץ שטארקער ווערען, גאָס קול וועט אלץ שוואַכער ווערען, און דעם ווילדען ברומען וועט ער ווערען דערטרונקען. (פון אויבען הערט זיך זינס קול קלינגען).

תמר (הערט-ווי-צו). וויי שרייט... איך וועל לויכען צום פאטער.

גרו. נין, מין קינד, ווי וינגט עס. ווי וינגט איהם דאָס ליעד פון אונשולד... דאָס איינציגע ליעד, וואָס איז נאָך פערבליבען. וואָל זי איהם וינגען, וואָל זי איהם וינגען. ויין הארץ האָרף עס הערען... וואָל זי איהם וינגען—און דו הער מיד. דו ביזט שטענדיג ווייט פון מיר, און מינע ווערטער זענען דיר פרעמד.

תמר (האלדוסט איהם). וידע, וידע! אין מין הארץ איז אַווי פיעל הייסע ליעבע בעגראָבען צו דיר, צו מין פאטער, צו אלע מענטשען. רעד, וידע, רעד... איך וועל דיר הערען... איך וועל דיר הערען... וידע, איך לאָ דיר נישט אָב!

נתן (נאָך אַ קליינע בויע). איך וועל רעדען, איך וועל רעדען... אין ניכען וועל איך אינגאנצען מווען שטוב-ווערען. מין צונג וועט מיר אינגאנצען שטוב-ווערען. איך וועל נישט האָבען צו וועמען אַ וואָרט אויסצו רעדען... איך וועל אין וואָלד פערוואָרפען-ווערען. איינער אליין וועל איך אומבלאַנדען אין וואָלד, ווי אַ בוים אָבגעהאַקט פון ווינע וואָרצלען און אַרומגעבראַכען ווינע צווייגען... מין גאָנץ הארץ וועל איך איצטער אויסרעדען... שטילער... שטילער...

תמר (דריקט איהם פעסט צו זיך). איך וועל דיר נישט אַבלאָזען, וידע, איך וועל דיר נישט אַבלאָזען.

נתן. מיט גוואָלד וועט מען דיר פון מיר אַברייסען.

תמר. קיינער וועט מיד פון דיר און פון מין מההערען פאטער נישט אַברייסען. הערסט, וידע? איך געהער אלעמען! מין הארץ געהערט דער גאנצער וועלט,

מין רחמנות איז פאר יעדער'ן בעוונדער, און מין
ליעבע איז אויך פאר אלעמען... מיט מינע טרעהרען
וועל איך אלעמען וואונדען וואסען — הערסט, זיידע?
אלעמען!

נתן. ביז גערעכט, מין קינד, ביז גערעכט.
דיין הארץ איז ריין און נישט, כשר און אונשולדיג —
אבער בלויז שטראף צו פערנעמען ביז דא איז דער
וועלט אונטעקומען. און איך וועל אומבליאנדען אין וואלד;
שום וועל איך זיין...

תמר. זיידע, וואס רעדסטו, ווער וועט דיר
דאס אנטווארטן?

נתן. מין אייגענער וועט וועט און מין הארץ
וועט נעמען שטעקען.

תמר. מין פאטער...? מין פאטער? זיידע,
וואס רעדסטו? מין פאטער, וואס וועט דיין הארץ רייסט-ווי?
פאר די מענטליכע ליידען, ער וועט דיר...? איך גלויב
עס נישט! איך גלויב עס נישט, זיידע!

נתן. דיין מאמע איז נישט ווי א טויב. ווייל אזוי
האט ער זיך אויף דער ליכטיגער וועלט בעווייזען. אבער
צו איהם איז נאך א ברודער געבאָרען געוואָרען —
א אייגענער.

תמר. ווארום איז ער?

נתן. אַהאָב ווענען איהם נישט גערעדט.

תמר. דער פאטער האט אויך ווענען איהם קיין
מאָל נישט דערמאָנט.

נתן. דיין מאמע האט אויך געהאט פחד פאר
איהם. (רעדט שטיל, ווי ער וואלט איהר איבערגעגעבען
א וויכטיגען מור). אונטער אין הארץ האט זייער מאמע
צווייטע געטראָנען: דיין באַרמ־הערציגען מאמע, און אין
א צייט אַרום — איהם. אונטער אין הארץ געלענען.
פון איין מילד געווינען — נאָר נישט אין געשטאלט האט
זי ביידען, דער וואָס אין הימעל, בעשאַפֿען. נאָר
אנדערע אויגען האָבען ביי ווי פֿון אונטער'ן שטערן
ארויסגעקוקט. דיין מאמע איז נישט ווי אַ מלאַך געבאָרען —
געוואָרען. און וועט אויגען האָבען ווי די אויגען פון
א טויב אונשולדיג געקוקט. און וועט ברודער איז ביז ווי
א שלאָנג געווען, גלייך פון ווען געבאָרענע-מאָג אָן... זיידע
אויגען האָבען האָרץ ווי אַדלער-אויגען אויסגעוועהן. פון

זי האט העלישעס פֿידער געשלאָנען — מיר האָבען פֿאר
זיין בליק פחד געקומען.

תמר. וואָס מיר וואו איז ער, האָ? וואו איז ער?
נתן. נאָך אין דער יונגער, נאָך נאָר אין דער
יונגער איז ער נעלם געוואָרען. עס ווענען איהם פלינעל
אויסגעוואָכען... ער האָט מיט אַמאָל געהן און פליהען
אַנגעהויבען, און נאָך נאָר אין דער יונגער איז ער פון
מיר פערפלויגען. ער איז נעלם געוואָרען. נאָר איך האָב
נישט פערנעמען און איך קאָן איהם נישט פערנעמען. זיידע
שאַרפע בליקען ווענען דאָ געבליבען. וועט שאַרפע אויגען
ווענען אין זיין וועט-בעט פערבליבען... דאָס איז דער
בעסטער צייטען, און ער לעבט. קיין לעבעדיגען
פערנעמען נישט דאָס הארץ, קיין מאָל פערנעמען נישט דאָס
הארץ... ער לעבט... ער לעבט...

תמר. ער איז געשטאָרבען, אויב אזא לאנגע
צייט האט מען פון איהם נישט געהערט.

נתן (אונרוהיג). איך האָב צופיעל אָנגעהויבען
טראַכטען ווענען איהם. ער בעווייזט-ווי מיר פאר מין
געדאַנק. איך זעה איהם, ווי ער איז אַ גרויסער אויס-
געוואָכען, באַלד אין דיין טאטענעם יאָהרען... ער איז
ערניץ גאָהענט אַרום אונזר שטוב... ער טראַגט אונגליק
מיט זיך...

תמר. וואָס רעדסטו, זיידע? וואָס רעדסטו,
זיידע? (קליינע פויזע).

נתן. וואָס טרייבט איהם אהער? ער וועט
מיט וועט נעמען מיר דאָס הארץ רייסען... איך וועל
מיט אַ צווייטען הארץ אין וואלד אומבליאנדען...
תמר. זיידע, איך וועל דעם אַדלער'ס נעמען
צאָרט מאַכען. איך וועל מיט מין ליעבע וועט שאַרפע
בליקען ווייך מאַכען.

נתן. (שטעלט-ווייך). מיר דוַט, און עמיצער
איז ווידער פֿאַרביי דער שטוב געגאַנגען.

תמר. איך געה ווען, ווער איז דאָרט.
נתן. איך הער דעם רוישען פֿון וועט פלינעל...
איך שפיר וועט שאַרפע נעמעל... (מאַכט מיט'ן האַנד)
דער יאָש אין מין הארץ... ער פֿערברייטערט זיין
ממשלה... דער יאָש אַליין...

תמר. זיידע, בערוהיג-ווייך. איך וועל איהם

אין מינע אַרעמס אַריינגאַפּען... איך וויל מיין האַרץ
פאַר וויע נענעל אויסשטרעקען.

וויזי (לייבט אַראָפּ). איך האָב דורכ'ן פֿענער
טער געזעהן יענעם מענטשען. ער געהט גלייך צו איינער
שטוב.

נתן (פֿעסט). איצער איז מיין צייט נעקומען.
(אַלע בלייבען שטעהן אין אַנגעשטרענגטער פּאָזע.
קוקען צום טויר ווי זי וואָלמען וואָס ערוואַרטען).

ה'סן (קומט-אַריין, בלייבט אַ ווילע שטעהן ביי'ע
שוועל. בעמערקענדיג נח'ען געהט ער צו צו איהם. תמר און
וויי שטעהען ביידע האַלב צוש-אַקען, האַלב פֿערוואַנדערט).

ה'סן (נעהמט-אַרום דעם אַלטען און קומט איהם
אויפֿין קאָפּ). ביזט שוין גראָד און אַלט געוואָרען, פֿאַר
צרות געבויגען. נאָך איך האָב דיר גלייך דערקענט —
ביזט מיין פֿאָטער!...

נתן (בערערט-ווייז). איך האָב דיר אָנקומען
געשפּירט (וויין קול ציטערט). איך בין דירן טאָטע, און
די ביזט מיין ווהן... יא, די ביזט מיין קינד.

ה'סן. געדענקסט מיר נאָך?

נתן. איך געדענק דיר... איך האָב דיר גע-
דענקט, און מיין האַרץ איז נישט גאָנץ רוהיג געווען.
נאָך דו האָסט מיט דירן קומען אין מיר כחול אויפגעוועקט,
איך וואָל רוהיג פון דאָנען אַוועקגעהן.

ה'סן. פֿאָטער מינער! די עלטער האָט דירן
שטאַלציקים נישט צובראַכען — וואוהין אָבער האָט די צייט
דירן בליק פֿערטראָגען?...

גרב (קומט אַראָפּ, וואַרפט-ווייז הימל'ען אויפֿין
האַלדז). דאָס ביסט מיין ברודער! מיין ברודער...
(קוקט איהם גלייך אין פנים) דאָס ביסטו מיין ברודער:
נאָך ויכערטער איז געוואָרען דירן בליק. נאָך רוהיגער
איז דירן גאָנצער אויסזעהן געוואָרען!

ה'סן. איך האָב אַיך שוין נישט גערעכענט דאָ
צו טרעפֿען. איך האָב געמיינט, אז לאַנג האָסטו שוין
דער בלוטיגער שטראָם פֿערטראָגען מיין וויען-בעט מיט
אַייערע בינער. (בעווייזט אויף תמר'ן און ווייז) דאָס
זענען דינע קינדער (גרייבט זיי). ביידע, מיין ברודער,
אין דיר געראָטען.

גרב. אין אַ שווערע צייט זענען זיי מיר אויס-

געוואָכסען. ווי קומסט דו אַהער? ווי האָסט דו זיך
דערשלאָגען?

ה'סן. דאָס וואָס ווערט אויף דער ערד
געבאָרען מוז כּוֹח-כל-סוף ווען-ס'איז ווידער אויף דער
ערד פֿערבלאָנדען. איך בין לאַנג, לאַנג אומגעגאנגען
אַרום אַייער וואָהנען. נישט אין מאָל האָב איך אין אַייערע
פֿענסטער אַריינגעשויט. נאָך כּוֹח-האָב נישט געוואָנט אַייער
רוה צו שטערען. איך האָב אַיך אַלעמען נישט געקענט.
דינע קינדער זענען אויסגעוואָכסען פֿאַר מינע אויגען,
דו ביזט אין דרייען געבויגען-געוואָרען, און אויף איינער
פֿאָטער איז די עלטער אָנגעשפּרונגען.

תמר. איך האָב קיין מאָל נישט געהערט מען
וואָל אין שטוב רעדען...

נתן. אויף דירן פֿאָטער איז די עלטער אָנגע-
שפּרונגען... ווען דירן טאָטע איז געבאָרען-געוואָרען האָט
איהם אַ מלאַך מיט אַ חוץ-שמייעל אָנגעוויזען אויף אַ גרויס-
סען מדבר, און וועלכען ס'האָט אין מענטש עלענדר אַרומ-
געבלאָנדעט, צו דער ערד וויין קאָפּ געוונקען, און האָט
געוואָנט: אזוי עלענדר און פֿערביטערט וועסטו אין לעבען
צווישען דינע אייגענע געדאַנקען... אומבלאָנדען...

ה'סן. איך בין דירן קינד. איך בין שטאַלץ
מיט דעם. דו ביזט דירן גאָנצען לעבען אַליין געגאנגען.
און ביז צו דער לעצטער מינוט וועסטו אַליין געהן. איך
האָב נאָך נישט, איך וואָל קאָנען דיר פֿערנעמען מיט-ווייז.
(שווייגט אַ ווילע). אַייער וואָהנען שטעהט איינזאַם אין
וואַלד. דאָך וועט איך פֿאַראויס, אז אין גילען וועט
אַיך אויך פֿערשלעפען מיט-ווייז דער אונגעלומפערטער
גאָסען-טאָנק. איך וועל איבעררייסען דעם פֿערבאַנדר
צווישען אַיך מיט...

נתן (רייסט-איהם-איבער). מינסט מיר פֿון מיין
אַרם צו ריהרען? נאָך דעם ווי איך האָב אַיך געבאָרען
האָב איך זיך פֿון אַלץ מיאש געזעהן. קוקענדיג מיט
אָפֿענע אויגען, האָב איך זיך מיאש געזעהן. איך בין
דער יאָש אַליין. וואו איך וואָל נישט געהן, וועט איך
אַלץ דעם חיסטען מדבר און דעם מיערען וואַנדערער.—
שמום וועל איך וויין... שמומען דאָרף איך...

ה'סן. פֿאָטער מינער! איך ווייס, אז איינזאַם-

איז מין מרחק... נאך דער יונגער... אין אפשר מין
ברודער העל איך אויך מיט ויך...

נדרב (באפט איהם פאר'ן האנד). איך וואל נעהן
מיט דיר? ... אויב דו האסט אין דין לאנגען אומוואג-
דערן דעם אמת'ן ווען געפונען, ווי אזוי דו בעפרייט
פון דעם מורא'דיגען נעץ, אין וועלכען דאס גאנצע
לעבען איז פערפלאגטערט, דאן, ברודער, געה איך
מיט דיר... האסטו געבראכט דעם סוד ווי צו צווינגען
די מענטשן, אז זיי וואלען ויך האטט אויף איין ווילע
אבשטעלען, און ארומנעמן ויך — דאן, ברודער, געה איך
מיט דיר... אין יענער רוהיגער ריז קאן מען אלץ
געווינען. אין געטריי: האלטראב, איהר מענטשען!
וואס טוט איהר? וואלט דעם גאנצען לעבען אויפ'ן וועג
צום אייביגען גליק געפיהרט... נאך אט די ווערטער
וואלען אלע הערען... אלע פון דעם עלטסטען ביו דעם
אינגסטען... דאן, ברודער מינער, געה איך מיט
דיר... דער געטליכער געדאנק בלאנדעט נאך געוויס
אום צווישען די מענטשן: ס'גלייבט נאך ביי א פער-
בראנגענער בונק טועה אין הארצען בעגראבען. דאס
זאגט ערות ווער שטארקער וועלען. מען מוז אבער פרייהער
דעם גלייבען וועג געזינען, און דערנאך קומען צו די
און זאגען: דאס איז דער וועג, וואו איהר, מענטשען,
וואלט געהן: דאס איז די וועג, וואס וועט איהר וועג
בעלייכטען!...

ה'סן. דו פערבלאנדעסט, מין ברודער! דינע
אייגענע געדאנקען פערפיהרען דייך...

נדרב. איך דערקען דעם אמאליגען שטימעל
אויף דינע ליפען. דו וועסט איינער בלייבען, און פון
אלץ לאבען, און איך וועל איינער בלייבען, און מין
הארץ וועט פאר אלעמען טראגען אייביגע שטערצען. דין
הארץ איז הארט ווי שטאהל, און שארף ווי אשפיו. מין הארץ
איז אייביג אין שטורם, און אונטער א פיערדיגען האנדל איז
מין לעבען... יעדער אויגענבליק צופלאקערט ויך מין
געדאנק. געטליכע פלאמען ווינקען צו מיר פון ווייטען,
און איך וועל די קלאר... איך וועל זי געהענט... איך
מין, אז אטראט האב איך שוין דעם אמת'ן וועג
געפונען... איך געה ארויס אין לעבען... איך שפריי
גלייך צום שלאכט-פעלד, און פאר מין געטריי וועט די

גאנצע מענשהייט שטיל ווערען — אלע, אלע, פון גרעס-
טען ביז דעם מינדעסטען, וועלען מינע ווערטער הערען...
אלע הערצער וועלען ויך מיט איין מאל אויפפראלען,
אין די וועלען מינע ריר אריינדריינען... פלוצלינג יאגער
וידראן א וואלקען פון אנאנדער ויט, אין פערמאנענט
אלע מינע חלומות!...

ה'סן (געהמטראום נדרב'ן). וואס רעדסטו דו,
ליעבער פאטער! האב ניט דרמה פון דינע פרייהערדיגע
ווערטער... איך פערשטעה זי אזוי גוט. זי בעזונדען
אזוי מין הארץ, זי וועקען אזוי מין נשמה: — מיט
רחמנות, מיט הייסע ליבער... אזוי האסטו דאך מיר
געלערענט, פאטער מינער! איך בין שוין גרייט צו געה
טהאן וואס דו הייסט... פאלג מיר: אלע מענטשען וועלען
מיר צוהערען.

ה'סן (געריהרט). דו, מין ברודער, שיקסט
דיין קינד פאר א קרבן? דאס וואס איז שוין, דאס וואס
איז דין, האבען שוין די מענטשען לאנג מיט ווערע
פערבע פיס צוטראסטען. זאג מיר: פאר וועמענס זינד
וויילסטו קרבנות מקריב ווין? פאר דינע? אפשר
פאר דינע קינדערשע חטאים? (צו נח'ען) אפשר דו,
פאטער, פאדערסט א קרבן צו דער עלטער? ...
נח'ן. איך בין שטום... מין צונג דארף
שטומען...

ה'סן. איך אליין, איך אליין... דער פאטער —
ער שיקט מיר ניט. איך אליין העל ליפען און וועל
מיט מינע ארעמט דאס פיער לעשען! —

ה'סן. וועסטו אין דעם פיער פערברענגט-
ווערען... איהר אלע וועט פון אזא וועג ויך צוריק גיט
אומקעהרען... (א דריקענדע פויזע).

נדרב. צי קאן איך זאגען אויף די האנד, אז זי
איז ניט מינע? ווען מען שניידט ווי קלעמט מיר מין
הארץ... צי קאן איך זאגען אויף די אויג, אז זי איז ניט
מינע, ווען ביי יעדען בליק וועקט זי מין געדאנק...
צי קאן איך זאגען אויף דעם קאפ, אז ער איז ניט
מינער? ... צי קאן איך ויך אבזאגען פון לעבען?...
איך בין אויף דער ערד געבאדען געווארען, און אין
איהר שוים אויסגעוואכסען. (קלאפט ויך אין ברוסט)
מין הארץ רייסט מען, מין קאפ ברענט, מין בלוט

פליכט... אין איד, מיט אלע מיני כחות מוז שרייע
 האלט! האלט! איד וועל שרייען ביו מין נעראנט
 וועט מיך נישט אפנארען און פערלאזען... איד וועל
 שרייען ביו מין צונג וועט מען מן מין מויל נישט ארויס-
 רייסען... קום צו מיר אויבען, וועסטו ווען דורכ'ן
 פענסטער וואס אויף דער ערד טהוט=ויד, און וואו דער
 בלוטיגער שטראם האלט שוין (נעהם=ארויף צו ויד).
 היסן. דער שטיינערנער בארג טפירט אויך, ווען
 א שאראהל שלאגט-דורך וין ברוסט... ער בעוועגט-ויד
 ווי פון שטארקען מיכער... (טראכט א ווילע) איד וועל
 נעהן צו איהם אויבען; איד העל איהם בעווייזען, אז
 דעם נאנצען לעבען וויעט האט ער נאך דורך און
 פענסטער'ל נעקקט... (נעהם ארויף).
 תמר (בלייבט שטעהן אויף איהר ארט, דער
 קאפ אויפ'ן ברוסט נעהאנגען, שטארק פערטראכט).
 נתן. ווען אדלערס לאזען-ויד-אראפ אויף דער
 ערד — דעמאלס מווען ויד בענטשן אין די וועלדער בע-
 האלשען. (נעהם=ארויס).
 זיזי. וידע, איד נעה אויך מיט דיר! (נעהם=
 ארויס אונטערטאנענדיג).
 תמר (בלייבט אליין שטעהן אין איהר פריהער-
 דיגער פערטראכטער פאזע).
 פארהאנג.

צווייטער אקט

א קליין, גרין בערגעל, רעכטס א שיינער
סאטנאווער וועלדעל, דורך וועלכען עס זעהן-דורך
ארויס פאסען הימעל, וועלכער איז פורער היט
פון זון-אונטערגאנג, לעקס, א גרויסער געדיכטער
וואלד. פון ווייטען, רעכטס, זעהט'מען גרוב
הויז ארומגערינגעלט מיט הויכע פאמאליען.

נתן (ווי ער וואלט זיך ארויסגע'ננב'עט פון וואלד.
שטעהט-זיך אונטער א בוים און קוקט צום שטוב.
שטאקעלט מיט'ן קאפ). איינזאם... איינזאם... איינזאם...
בין צום טויט איז נאך הייט, און איך בין שוין אין וואלד
פער-ווארפען. תמר בלאנדעט צווישען צוויי מאנעטען,
און ווי איז נאך צוויי יוג, און צווישען די גרינע פלעמער
ווערט זי פערפאלען (קוקט נייגער).
זיזי (בעווייזט-זיך פאר'ן שטוב).
נתן (בעמערקט, ווינקט צו איהר). וויזי! וויזי!
זיזי (בעמערקט נתן'ען). זי לויפט צו איהם).
נתן. זי איז נאך נאך יוג, און אונטערדיג:
אפשר וועל איך איהר קאנען מיט זיך פערפיהרען...
אפשר איז דאס דער גלייכער וועג פאר איהר?...
זיזי (לויפט און שרייט). וידע! וידע!
נתן. ניט שריי, ניט שריי צוויי, מין קינד.
זיזי. וואו ביזט דו געווען, וידע? איך האב
אוי געבענקט נאך דיר. כ'האב דיר אומעטום געזוכט;
צווישען אלע בויער, אין אלע ווינקעלעך.
נתן (גלעט איהר קאפ). כ'האב דיר ליעב,
כ'האב דיר ליעב, מין קינד, דו בענקסט... בענקען...
בענקען...
זיזי. פארוואס ביזט דו אזעק פון שטוב,
וידע?

נתן. אין וואלד איז שענער. אין וואלד איז
רוהיגער... האסט דעם מאמען דינעם געווען, מין קינד?
זיזי. ווילסט איהם זעהן? בענקסט נאך איהם?
איך וועל איהם געהן רופען. גוט, וידע? איך וועל

איהם נעהן רופען. תמר בענקט אויף נאך דיר. דער
מאמע בענקט אויך ... אלע בענקען ... איך האב הינט
שוין געוואלט היינען.

נתן (פערקלערט). זי בענקען ... זי בענקען...
(זעצט זיך. שלעפט מיט זיך זיין).

זיין. דו שרעקסט זיך אויך, זיידע? פאלט
מיר, שרעק זיך ניט פאר איהם. ער איז אזא נומער.
פארוואס האב איך פאר איהם קיין מורא ניט? איך
בין געוועסען אויף זיין האנד, און ער האט מיר א מעשה
דערצעהלט.

נתן. וואס האט ער דיר דערצעהלט?
זיין. איך געדענק שוין ניט, וואס ער האט
מיר דערצעהלט... זאג מיר, זיידע, וואהין וויל עס
תמר לויפען? וואס איז דער מאמע אומעמיני?

נתן. ניט פֿרעג, ניט פֿרעג. בעסער איז,
אז דו וויסט נאך ניט; וואויל איז צו דיר, אז דו וויסט
ניט, וואס ארום מדינת זיך. (נאך א קורצען שוויגען).
מיין קינד, איך וועל דיר געהען אין וואלד, וועסטו
הערען ווי די פֿויגעל זינגען...

זיין. און איך וועל באַלד אליין זינגען, ווי
א פֿויגעלע זינגט (זינגט. שטימט מיטן אלמען).

נתן (קוקט-זיך ארום). ווילד ביזטו, מיין קינד,
ווילד ביזט דו. ווי נאך ניט צום לידען האט נאָש בע-
שאַפֿען דיין נוף מיט דיין נשמה. ווי נאך ניט פאר דער
וועלט. ניט פאר די יאהרען ביזטו געבאָרען געוואָרען.

זיין (קוקט-איהם אָן). רייסט גראָז און לעגט
איהם אויס אויפֿן קאָפּ, אויף די טולמער. נתן מערקט
ניט.) (פֿרויע).

נתן (צושטריהט). עס פֿיסערט-זיך די סטאָדע
לעמער אין גרינעם טהאַל, זי געהט וועגן איהר חיותה
אין דעם וויסטען מדבר — צי ווייס זי דען, אז דאָרט
שאַפֿט פאר איהר א וואָלף זינגע צי-הער? צי זאָגט עס
איהר דאָס האַרץ? צי חלובֿ'ט עס איהר בעת זי
דערמעלט?...

זיין. זיידע, צו מיר רעדסטו עס?
נתן. צו דיר... צו זיך אליין... צום וואַלד,
צו די בויער, צו דער ערד... (צושטריהט). עס
רוהט דאָס קינד אין שטאַרקען שלאָפֿ. צי ווייס עס דען,

אז די שטאָדט איז בעלענערט? צי שפּירט דען דאָס
האַרץ. אז פאר איהם שאַרפט-זיך א שפּיץ? (קוקט-זיך-
ארום). עס שטעהען די בויער און קינען מיט גאווה
אין הימעל אַרײַן... איך הער, אז מען שאַרפט שוין
די זענ... איך הער, אז אין יענעם עק וואַלד פֿאלען
שוין שפּעטער.

זיין. זיידע, מען וועט דעם וואַלד ניט האַ-
קען, מען וועט איהם ניט האַקען — איך זאָג דיר, אז
מען וועט איהם ניט האַקען!

נתן. די כּמאַרע, וואָס רוקט-זיך-אָן, איז נאָר
ניט פֿאָ דער וויט, וואָס איך האָב גערעכענט, נאָר צי
קאָן איך זי פֿערהאַלטען, ווען אפילו גרויס, ווי מיין
האַנד זאָל זי זיין...

זיין. זיידע! איך געה אַזעק פֿון דיר: איך
לויף אַהיים.

נתן. איך געה מיט דיר, באַלד געה איך.
ווען מען וויל זעהן די רעכטע שקיעה, דאַרף מען אין
טהאַל ניט ויצען. מען מאַך אין טהאַל ניט ויצען. איך
האָב שוין מיינע פֿיס אויסגערודט. איצטער וועל איך
פרובען עטוואָס העכער זיך-אויפֿצוהויבען. אויב איך
וועל די רעכטע שקיעה זעהן, וועל איך וויסען וואָס
פֿאַר אַ מאַגן מאַרגען וועט זיין (דער וואַלד הערט פֿער-
פֿליצט מיט א פֿורפֿור-פֿאַרב פֿון דער שקיעה).

זיין. אפֿפֿן באַרג, זיידע, מינכטו? אויפֿן
באַרג געה איך אויך מיט דיר. אויפֿן באַרג געה איך
אויך. אָבער דו זאָלסט מיר דערנאָך פֿיהרען אַהיים...
נתן. אין מורח-אייט איז שוין דער וואַלד מיט
א בלאָה-פֿאַרב אָנגענאָמען — גיט ווייט איז שוין צו דער
שקיעה... (הערט-זיך-צו).

זיין (מערקט זיין אונרוהיגקייט). זאָג, זיידע,
וואָס שרעקסט-דו-זיך? איך וועל מיט דיר ניט געהן,
אויב דו שרעקסט-זיך.

נתן (קוקט צום שטוב). איך געה מיט דיר.
איך געה מיט דיר...

זיין. זיידע! זי דו אַנאַלמער פֿאַסמאָד, און
איך וועל זיין אַ קליינע, ווייסע שעפֿסעלע; וואו דו
וועסט געהן, וועל איך דיר נאָכלויפֿען. און טאָמער וועט
מיר וועלען א וואָלף צורייסען, וועל איך זיך בעהאַלטען

אומער. דינע פאלעס, ווי א קליין שטעטלעך, און איך
וועל שרייבן מע-מע-ע!
נ תן (הויפט-ווי-אויף). קום, מיין קליין לעב-
בעלע, קום, איך וועל דיר לערנען ווי צוויי פון א האלק
ווי-צו-הויפטען. קום, איך וועל דיר לערנען, אז דו
וואלט פון דער שיקע פערשטעהן האט פאר א מאן
מערנען וועט זיין. (נעהט צווייטק).
ווי זיי (שטוינט איהם נאך און מעקסט ווי צוויי
שטעטלעך).

(פויזע).

תמר (נעהט-צווייט פון שטוב און פערנעהט
ווי צום האלד).

הימן (ערשיינט פון האלד, און פערנעהט איהר
דעם וועג).

תמר (בעמערקט הימן'ען. וועל איהם אויסטוישן).

הימן. ווארם; נים צו-וויי-וויי.

תמר. לאז מיר געהן מיין וועג.

הימן. וואוהין געהסט דו?

תמר. איך געה דאָרט, וואו מיין נשמה רייכט
ווי שוין צוויי לאנג. די לעצטע מינוט איז אָנגעקומען.
היינטיגע נאכט וואו אלץ געשעהן. איך קאָן שוין מעהר
ניט וואַרטען.

הימן. דיין פאָטער שיקט דיר?

תמר. דעם פאָטערס ווילען איז אויך מיינער.
נאָר איב אסילו ש' וואָל חרטה האָבען — צוריק וועל
איך שוין ניט געהן. קיין נאָך אין דער וועלט וועט מיר
צוריק ניט מרייבען.

הימן. דיין פאָטער האָט דיר פערשפּיירט, און
אין מיט'ן וועג האָט ער דיר אליין געלאָזען. ער האָט
מיט זיינע גארטע גענעל דיין האַרץ און וואַנדען געמאַכט...
וואוהין מ'גאָסט דיין לעבן?

תמר. ניין, מיין פאָטער איז שאַרק; מיין
פאָטער איז מעכטיג. נאָר אין זיין האַרץ שפּילען-וויי-
אַב פיער מיט וואַסער אינאיינעם; אין זיין האַרץ שפּילט
לעב-וויי-אַב די גרעסטע אונגליקען און שמערצען,
דעריבער קאָן ער ניט רעהן... איך בין אַ שטאַמען פון
מיין פאָטער, נאָר אין מיר פלאַקערט נאָך דערצו. די
יונגער אליין... יונגער, און יסורים, ווי דער ים ווילד

אין ברייט. מיין האַרץ האָט שטענדיג געליעבט, און
געמראַכט פון מיין פאָטער... וועלכער ליידט פאר אלע-
מען. מיין יוגנט פלוצט שטארקט, וועהערדיג, ווי ביי
איהם בייטען-וויי-די פערבען אין פנים פאר אינערליכע
'סדרים'. איך האָב מיט איהם געליטען צוזאמען... און
איצטער ווייט איך מעהר ניט איהם — דאָס, וואָס פון
זיין האַרצען האָב איך אויסגעשטעלט: איך דאָרף לויפן
און פאלען צו די מענטשען פֿיס, און מיט מרעהרען
בעפֿען: וואַרעם אייער אלטע ברידערליכע מלחמה!...
איך וועל אין זי דערוועקען אים ליעבע, און רחמנות...
איך בין גרייט מיין ברויט צו שטרעקען, מען וואָל זי
מיט'ן שפּיט דערלעכערען... נאָר ניין! ס'וועט קיין מאָל
ניט זיין... דאָס האַרץ, וואָס מ'האָט פאר זי ליעבע,
וועלען זי ניט ריהרען... (מראַכט אַ וויילע) קום אויך
מיט מיר — קום... פערשטעהט מיר... פֿאלט מיר... צו
פיהלסטו נאָך נים, וואָס איך רעד צו דיר? קום,
וועלך מיר פֿרענען אויך דער ערד דעם-שטענען פֿריה-
מאָרגען.

הימן. קינד מינס! נים דו מיט דינע טרעה-
רען וועסט דעם שטענען פֿריהמאָרגען ברענגען... ווען
אסילו מ'וועט דער שוועסטער צו דיר וואָלען וויינען אָנהיי-
בען, וועט דערפֿון מעהר נים ווערען, ווי אַ מרויער-
כאָר, צו דעם מאַמעס נסיסה-מאָנע. איך בין געקומען
דיין לעבען מציל זיין... (פאָסט איהר פֿאַר'ן האַנד) איך
ליעב דיר, וויל דו ביסט אויסגעוואַקסען אין דעם געסט,
וואו איך האָב מיין יונגער פֿערבראַכט... קום מיט מיר!
תמר (קוקט-איהם-אַן צושטרייט און די אַייגען).
וואָס, וואָס האָט דיר געבראַכט אָהער, אין דער מינוט?
וואָס, וואָס?... הינטער דיר געהט דאָס אונגליק נאָך...
ערווייטער-וויי-פון דאָנען...

הימן. מיין האַרץ האָט געבענקט... פֿער-
שטעסט? אָהער האָט עס געבענקט... אלץ אין דער
וועלט בענקט... נאָר נים מיט אַ בענקעניש פון אַ צומחל-
מען הערבעסט-בלאָט, וואָס רייסט-וויי-צו דער ערד אין
איהר שוים אינאָנצען צו דערשטילען, האָט מיין האַרץ
געבענקט... עס בענקט דער שטראַהל אייפֿן וועג
ברוסט און רייסט-וויי-אַראָפֿ, צו דעם שלאַנקען ליליע-
בעלער; עס בענקט די פלוצ און גרינעט שוואַל און

צוהם-זיך צו די שמרעהלען אין הימל ארין. עס בענקט
די גאנצע ערד צום הימל... דאס שענסטע און דאס
רייכסטע אומער/הימל ווערט דורך בענקטאפט געבויט...
עס בענקט דער ריווער בארג, צורייסט זיך פאר בער-
קעניש, און שלידערט שטיקער פון זיין ברענגעדיג-הארץ
ביז אין הימל ארין, פערפליצט מיט פיער דעם נאג-
צען גענער ארום זיך... מין הארץ האט געבענקט מיט
גלוטה און מיט פלאמען; מין הארץ האט געבענקט מיט
ווילדען שטורם, וואס פערטראגט ים'ען, און ברעכט
אייביגע וועלדער...

תמר (געוועלטיגט שוואכער מיט זיך). הער
מיך אבער אים. איך וועל דיר אלץ רעצעהלען. הערסט,
פון וואנען איך געה. איך האב זיך פער'גנב'עט אומער/ין
בארג, ווען פון ווייטען, וואס עס טהוט-זיך. נאך
דער ים פון טרויער גרייכט שוין באלד אונזער בארג.
עס טרינקען-זיך מענשען אין ווער אינעם בלוט...
ראנגלען-זיך... הער, ווי שרעקליך עס איז... קום מיט
מיר... קום... אפשר האט שוין דער פאטער אויך חרטה
געהאט. טא קום-זשע דו מיט מיר... און אויב נישט,
לאז מיך, אדך געה אליין. איך וועל אליין געה ווינען
צווישען גענשען די אייביגע ליעבעס-ליער. איך וועל
זי פון מין צוועהטאגט-הארץ ווינען — לאז מיך! וואס
ביוטי געקומען אהער?... לאז מיך!

היטן (האלט איהר האנד פעסט צו זיין ברוסט
געדריקט). מין קינד! הויך אין ברייטען ים, שטעהט
איינזאם א האנדערשענער אינוועל... מיט טויפ-פליכטע
אויגען ויצט דאָרט דער ווינער קעניג אויף זיין הויכען
טאָלענען סראָהן און בענקט, און ווארט — אויף
דער ווינער הערענעם-קעניג... אָנגעהוירן אין איהרע
גריינע סאמעט-קליידער שעהט דאָרט די גאנצע נאטור
אריבערגעצויגען מיט אלייכטען שליער און בענקט איי-
נעם מיט'ן ווינער קעניג... ער האט די וועלען פער-
שוואַרען, ווי וואלען איהם פון דער אינערליכער ווייט-
קייט זיין געליעבטע ברענגען... טראָגען זיך די וועלען,
איינער דעם אנדערן איבער'גענדיג און צושלאָגען-זיך
מיט לאַרעם אָן ברענג... ווי קאָנען זיין פערלאָנג נישט
ערפילען... ער האט געניגען אר'ן מאַרגענשטערן די
לבנה בעשוואַרען, ווי וואל איהם ווי געליעבטע ברענג-

זען... מיט א בלאט פערטליכערט פנים איז היידער די
לבנה אין מורה-וויט אויפגעגאנגען... זי האט זיין בענעהר
ניט ערפילט... ער האט ביי דער שקיעה די זון בע-
שוואַרען, ווי וואל איהם זיין געליעבטע אויפגאנגען...
זעה, עס בלאָנדען-דאָ-אום צווישען די בויער די וועג-
שטראָהלען... ווי וואלען די ווינער קעניגען... זעה, ווי
וואלען זיך... פערלאָנג דין היים, דו ווינער קעניגען!
ביז וואנען דער לעצטער ווינער-שטראָהל וועט זיך נישט
אויסלעשען...

תמר. ווי הארט איז דין הארץ! הארט און
בעז. לאז מיך! איך האב מרא פאר דיר... געה אהער;
פערלאָנג אונזער שטוב... איך האט דיר... איך האט
דיר! אין דיינע אויגען ברענגט א ווילדער פיער; איך האב
מירא פאר איהם... לאז מיך צוריק צו מין פאטער.
דיינע אויגען ווענען ווי ביי א טויב מיט ליעבע און רחמנות
פול. איהם פערשטעה איך... איהם פיהל איך.

היסן. דין פאטערס ליעבע איז שוין לאנג
מיט נישט צומישט... דין פערלאָנג איז נאך נארישער
פאר ווינער.

תמר. איך האט דיר, ווי די בעזע שלאנג.
דיינע אויגען ברענגען, ווי ביי א בעזער שלאנג.

היסן. מינע אויגען ווענען בעלויכטען פון מין
הארצען, און מין הארץ איז בעלויכטען פון דער זון,
וואס געהט-אויף יעדען טאָג אויף די שפיצען פון די
העכסטע בערג, וואוהין וואלקענס קאנען זיך קיין-מאל
ניט פערקלייבען... ווארט, איך וועל דיר ווינען די
וואנדער-שענע ליעד, אין ווע-כער ס'וועט זיך-אָבשפייגל-
לען באַרגענדיגער ווינער-אויפגאנג...

תמר (בעט איהם). אבער הער מיך אים...
הער, וואס איך רעד צו דיר... צי קאנסטו מינע
ווערטער נישט פערשטעהן? הער מיך אים... צי ווייסטו
נאָמיס פון דעם, וואס עס טהוט זיך ארום מיט די
מענשען?... ווער נשמה רייסט-זיך. עס פעהלט ווי
ליעבע... עס פעהלט ווי רחמנות... מען דארף ווי עס
נאך דערמאָהנען, קום מיט מיר!... די גאנצע ערד
וועט ליעבע און רחמנות איינהילען. הערסט, ווי מלאכים
וועלען די מענשען ווערען.

ה'י"ט. רחמנות, חא—חא—חא! ווער'ט האָבען
 עס אויסגעקלערט... ליענענדיג אומער די פיס צומאָר—
 כוץ, האָבען זיי פֿאַט שרעהרען אין די אויגען געבעמען:
 "רחמנות", רחמנות!... וואָס ציהט דיר צו דער ערד?
 זאָג... די ערד איז אומגלעכ. פאלטע נביאים האָבען
 די ערד פֿערקוימט, און צו איהר האָבען זיי צוגעשמידע
 דעם מענטשנס נשמה, וואָס האָט זיך שטענדיג צום
 הימעל געריסען, — פאלטע נביאים וועלען דאָן היינט
 נשמה אין דעם ערדישען טמוץ בערגאָבען. קום, איך
 וועל דיר פֿון דעם אָרט אַברייסען. וואָל דאָן נשמה אויף—
 דאָס ניי געלויבערט ווערען...

ת.מ. פֿערשטעהסט נאָך נישט, אָו דער פֿרייהר
 מאָרגען, וואָס וועט מיט ליעבע און רחמנות די וועלט
 בעלייכטען קומט=שוין=אָן?

ה'י"ט. מין קינד, נישט בלינדע טיילוואָרפען מיט
 גענעל וועלען ברענגען דעם שטענעם פֿריהמאָרגען! יענעם
 מאָרגען וועלען שאַפֿען מענטשן — ביזן הימעל שטאַלץ
 געוואָכען, און ווער האָרץ וועט שטארמען פֿאַר בענקע=
 נישט. חא—חא—חא! ווער'ט קריכען=אויס און וועלען
 שטראַהלען פֿון לאַנג=אויסגעלאָשענע וועגן — קלייבען
 פֿון בלאַטע געפֿאלענע שטערען... יענעם מאָרגען וועט
 בעלייכטען אַזוי, וואָס דאָס לעבען אַלדן האָט געשאַפֿען.
 יענעם לעבען וועט בעלייכטען אַזוי, וואָס דעם מענטש
 שטעט האָרץ אַלדן האָט געשאַפֿען... (עס פאלט אויף.
 חמר'ן אַ בונד שטראַהלען פֿון דער שקיפה).

ת.מ. (צושטרייט). וועה ווי שטען די זון פֿערנעהט
 היינט... דאָס ווייזט אויף אַ שטענעם פֿריהמאָרגען.

ה'י"ט. די שטראַהלען וועבן די יוגע קעניגן.
 זיי ווילען זי בעשיצען פֿון דער ווילד=בעזער נאַכט, וואָס
 רוקט=ויד=אָן אויף דעם גענער... אַזיל ויד פֿון דאָנען!...

ת.מ. נאָן, היימיגע נאָכט וועט, זיי געכטיגע
 שטען זיין. געכטען איז אַ לבנה=נאָכט געווען. איך האָב
 זיך שטיל אַרומגעשליכט דורכ'ן פֿענסטער, זעהן וואָס
 עס שטאַט=ויד. מיך האָבען נישט געלאָזט שלאָפען מין
 פֿאַטערס אונרוהיגע טריט. איך בין פֿערנאָגען ווייט פֿון
 אונזער שטוב, אפשר וועל איך אין לופט מערקען דעם
 בעזען כור, וואָס לאָזט נישט מין פֿאַטער אויף אַ מינוט.

די אויגען צו=פֿאַכען. נאָך שטיל איז געווען... איך בין
 פֿערנאָגען אַזוי צום טהאַל, אונטער'ן וואַלד, און האָב
 מיך דאָרט שטיל אַנדערנעוועגט. פלוצלינג האָט זיך
 אַ ליכטער בלאַהער געבעל פֿון דעם טהאַל אויפֿגעהויבט,
 ער איז אַלץ געוואָכען און געוואָכען. ער האָט מיט אַ דינעם
 דורכשנייטן שלעכטער אַרומגענומען דעם גאָנצען רוים.
 און הימעל מיט ערד האָבען אַינס אויסגעוועהן. אַיין
 בלאַהער הימעל=פֿאַרבינדער געבעל... איך האָב נישט
 געשפּירט, האָט איך געפֿין זיך — צי אויפֿן הימעל,
 אָדער אויף דער ערד... פלוצלינג האָט זיך דורכגעטראָגן
 גען אַ ווינטעל — דער בלאַהער געבעל=שלעכטער איז
 פֿערטוואַנדען געוואָרען, און איך האָב געשפּירט אַזוי כלייט
 אויפֿן הימעל, אָדער דער הימעל האָט זיך צו צו דער
 ערד אַרומגעבויגען... דורך, אַרום מיר, זיי ווייט
 כלייט מיט אַזוי אַ פֿערנאָגען, וועגן געווען צווייט
 פֿינקעלדיגע שטערן... היינט וועט איך אַזוי נאָכט זיין...

ה'י"ט. קאָנסט מיר אַפֿער וואָס ווייטער דער=
 צעהלען?

ת.מ. און ווייטער... ווייטער... נאָן! מעהר
 וועל איך נישט! איך האָב דיר!... לאָז מיך צו רוה!...
 דו צווייטסט מיר דאָס האָרץ מיט דינע גענעל... פֿאַטער
 מינער! ליעבער פֿאַטער!... איך הער דאָן קול... איך
 געה שוין... (כאַפּט איהם ווילד אַרום) ווי ליעב איך דיר!...
 זיי האָט איך דיר!... מילדער קוק אין מינע אויגען...
 נור מילדער... איך וועל דיר אַלץ דערצעהלען... איך
 קאָן נישט! איך קאָן נישט... (לאָזט=ויד=אָרעב צו זינע
 פיס) פֿאַטער מינער! איך געה שוין!... (שריט) איך
 געה! איך געה! מיט גוטע מלאַכים וועט די ערד פֿול
 ווערען... די גאָנצע ערד. —

ה'י"ט. דערצעהל מיר, דערצעהל מיר ווייטער,
 קינד מינס. (אַ קירצע טויט).

ת.מ. (רערט זי פֿון חלום). איך בין געוועסען
 אין טהאַל. איך האָב געוואָלט הערען, וואָס פֿאַר
 אַ קולות עס שטאַנען=ויד פֿון ווייטען. האָט מיר זיי
 אַ ויסער שלאָף מינע ברעמען געגלעט... איך האָב
 געטרוימט... מינע אויגען זענען געווען אָפֿען... דער
 פֿאַטער איז געווען און געטריבען, און איך בין שטיל

געוועסען אין ווינקעל, און נעקוקט פון ווייטען אין ווייטע
אויגען. זי האבען געבליבען פון יעדען נייעם געדאנק,
וואס איז דורכגעלויפן ביי איהם אין קאפ... (ווייל
אויפשמעקן און לאזט דורך צוריק ארעב).

ה'סן. וואס ווייטער, וואס ווייטער? דערצעהל...
תמר. שמיל, שמיל האט וויד די טהיר נע-

עפענט, און א שטיק ווייטער האט דאס זיך אין איהר
בעהווען. זי האט צו מיר געוואונקען... געוואונקען...

וועמענס האט מ'אז געווען — וואס איך נישט. דאס ער-
שטע מאל האב איך אזא לויטער-קלארע האר געוועהן.

איך בין נישט-וועלענדיג פון שמוץ ארויסגעגאנגען... און
ווייטער האב איך די האר אין לופט בעמערקט... די

האט מיר געוואונקען, איך וואל געזען וואס... איך בין
געגאנגען... איך בין געגאנגען... די האר איז פער-

שטאנענען געווארען, און אויף איהר ארם זענען אפאר
פער-ליינע אויגען אויסגעוואפענט... פון די האבען שטראה-

לען געצויגען, מיר דאס פנים געלעבט... זי האבען
צו מיר געוואונקען, איך וואל געהן... איך וואל געהן...

איך בין אויס צום בארג פערנאנגען, דאס אויף יענער
ווייט וואלט... די אויגען זענען פערשטאנענען געווארען...

איך בין איינע אלען וועגן געבליבען... אויף מיר איז
א מורג'דיגע בענקעניש אנטפאלען... איך האב געמיינט,

זי דאס הארץ מיין ווערט אין מיר אינאנצען גוריסען...
(בלוצלינג) לאז מיר אפ!... הא האסטו מיך גערופהערט?

די טרעטסט מין הארץ מיין רינגע פיס... לאז מיר!...
ה'סן. ריין צוראקסען הארץ וויל איך נאך

מאכען...
תמר. האב רחמנות אויף מיר! לאז מיר געהן

צו די אנגליקליכע מענטשען... נישט צוריק, נאקעמע
עופ'לעך לענען אין די ווייטע און היינען יאמערליך,

ראפן די מאמע, שרייען: מאמע!... מאמע!... די מעג-
שען בלאנדען-אום, בעמען לעבע, רחמנות... בלאנדע-

ווען, אהן מאמע-מאמע — יתומים... אנטאנע וועלט
יתומים... ברידער, מיינע! איך לויף צו איך, שוין,

שוין — איך נעה. איך וועל איך ווי א טרייע מאמע
זיין. איך טראג פאר איך מין הארץ, וואס איז פול

מיט לעבע און צוריסט ווי כאר לעבע... לאז מיר!
לאז מיר!... (בלויבט אין אומאכט).

ה'סן (שמיל). וואס ווייטער, דערצעהל...
דערצעהל.

תמר (אין אומאכט). מ'איז וערר א שווערער
וואלקען ארויסגעשוואמען פון מערב-זייט. ווי פון דער-

ערד איז ער ארויסגעשוואמען... ער האט זיך געבראנגען
נלחך אויף אונזער שטוב. אונזער שטוב איז אין פנים-

טערען וואלקען פערוואקען געווארען... ס'האט מיך אנט-
כאפט א טויז פאר פאר מין מאמע, און מיט ביטערע

טרערען האב איך זיך געלאזט לויפן איהם... ראטע-
זען מין פאטער... און אויף דעם ארם פון אונזער שטוב

האב איך א שטיק נרוי-שווארצען וואלקען געפונען —
פאטער טייערע! פאטער לעבער! — האב איך געזאגט.

ה'סן (ניינעריג). און טר איז אונזער דעם שווע-
רען וואלקען מעוואנקען געווארען?

תמר (מיט פרייד). נין! נין! מין פאטערס קול-
מויטער און שווארץ ווי שטערנע, האט פון אונזער

דעם שווארצען וואלקען געשאלט... דעם נביא האט
מען פאר זיך לעבען מיט שווארצער מערהארטען, נאך

ווייט ווערטער האבען וויד ווי פיינעריגע פילען געמאכט-
נען אין לופטען און האבען געברענגט יעדעס ווערענע

הארץ... דעם נביא האט מען פון שטארט אין דעם
פרייט פערטריבען, נאך ווייטע ווייטע, פון העלבע ס'האט

געטאנען דאס געמליכע פיינער און די געמליכע שטראף-
איז צווישען די מענטשען געבליבען... זי בלאנדען-אום

צווישען מענטשען, און די מענטשען לויפן פון זי דאס
נאנטע לעבע!... ווי האטע פלאטען האבען די ווערטער

דורכגעשניטען דעם פיינסטערען וואלקען, זי האבען זיך
נלחך צום הימעל געטראגען... פאטער מיינע! פאטער

מיינע! — האב איך געשריען — איך פאל אין רינגע
אדעמס... איך בין ריין קינד, און די ביסט מין פאטער!...

שיק מיך אין פרייט — וועל איך געדן אין וואסער —
וועל איך לויפן... און איך האב זיך אין דעם פיינסטע-

רען וואלקען אריינגעווארען...
ה'סן. און די האט זיך ער-וואכט?

תמר. נין: כ'בין נאך נישט געשלאפען, איך בין
נישט געשלאפען. דאס האב איך זענען לעבע און

רחמנות געטרויפט... די לעבע צו מין פאטער און

צו אלע מענטשן איז ווי א טיעפער הימלשער טרוים ...
אלעמען ליעב איד ... אלעמען — נאך דיד ... דיד האט
איד, ווי די בעזע שלאג! (שפרינגט-אויף) לאז מיר ...
איד וויל מיין לעבען פאר דעם אמת א קרבן ברענגען ...
איד וויל מיט מיין לעבען דאס אייביגע לעבען פאר
די מענטשן שאפען ... איד נעה שוין! ... (טרעט-אָב
א פאר טריט הינטער ויך) איד נעה! (ס'פאנגט-אָן צו
טרעטען די נאכט).

ה'ימן (ערשטוינט). איד לאז דיד ... איד לאז
דיך. נאך הער וואָס וועט דעם לעבען ...

תמר. קינער וועט מיר נישט אינהאלטען ...
(בלויבט שטען צושטרייט).

ה'ימן. זעה, די ווען איז שוין פערנאנגען. ס'ווערט
פונסטער ארום ... ס'נעהט די בעזע נאכט, וואָס מען-
שען וועלען אינגאנצען פערבלאנדעט ווערען. אַנטשאַט
דעם צווייטען — וועט דער מענטש נור ויך אליין ווען.
אַנטשאַט דעם שפּיץ צו שטעכען ווען לעבען חבר אין
ברוסט, וועט ער מיט איהם ווען איינע הארץ דורלעכערן ...
לאנג וועט די נאכט ווערן ... איצטער איז נישט מעהר
ווי דעמערונג. לאנג וועט די ווערן, ביז דער לעצטער
אָר מער מענטש וועט נישט פערטיליגט ווערען ... ביז דער
לעצטער וועט נישט, ווי אַ מיאוסער וואָרען פון ווען ברודער-
צוטראַטען ווערען ... פרעג דעם ווערען, וועט ער דיר
זאָגען ... ער זעהט, וואָס אויף דער ערד איז געשעהן.
ער נעהט-אום מיט אַפּענט איינען. שאַרף איז ווען בליק ...
ער איז אָבער אויף דער ערד אויסגעוואַכסען. נור אַ מיל
סוף דעם אמת וועט ער. ווען קאָפּ איז צומיעל נירער-
געבוינען ... וואָס העכער איבער דער ערד וועבט-ויד, —
איז פון איהם פערבאָרנען ... ער איז פון יאָש שמוס נעוואָרען
און אין וואַלד-די-פערקליבען. ער זעהט נישט אַפילו
דעם פאלשען אַבשלאַג פון דעם שענעם פריהמאָרנען ...
דער מאָג, וואָס היינט-ויד, איז נישט מעהר ווי אַנאַבשפּיגל-
לונג פון אַ היינטען חלום ... דאָס שפּיגלען-ויד-אָב שטראַה-
לען פון דער ווען, וואָס האָט נאָר אַמאָל אין די אלטע
צייטן ויך געוויזען. היינט נישט-ויד איהר אמת'ע ליבט
אין דעם אָרט, וואו דעם מענטשנס הארץ, וואו דעם
מענטשנס מ'ח וואָנט נישט צו חלום'ען וועגן איהם ...

ה'ימן ווען עס פערבלאנדעט איהר אַ שטראַהל פון אַיביג-
נישט לעבען, פאלט ער אויף איינעם פון די מווענדער
נייגעבאָרענע אונטער-דיינע מענטשן-קינדער ... דורך די
שטראַהלען וואַכען איהם אויס אַדלער-פליגל. און נישט
בעמערקענדיג טראָנט ער ויך פון דער ערד אוועק ...

תמר (שעפטשעט). וואוהין? וואוהין?

ה'ימן. אהין ... צו דער גרויסער אַדלער-געסט ...
יאָהרען-לאַנג האָבסטו די גרוואַמע ממשלה פאר דער
ערד — די אַדלער-ממשלה. נישט קיין אַדלערס, וואָס
שמאַכען נאָך פנידות, וואָס דורשטען מיט חאווה נאָכ'ן
רוח פון בלוט ... אַדלערס, וואָס וועלען אויף ווערע
פליגלען ברענגען דאָס אמת'ע ליבט ... דאָס ליבט, וואָס
וועט די נאכט פערטריבען, און וועט ליכטען פון און
דער אונטערליכקייט ... מיין קינד! קלייב-ויד-אויס! (ער
נעהט-צו צו איהר מיט אַ טריט נעהנטער. עס ווערט
פונסטערער).

תמר (ריכט די אויגען, ווי זי וואָלט ויך ערוואַכען
פון אַ שטאַרקען חלום. קוקט-ויד-ארום צושטרייט.
שעפטשעט צו ויך אליין). איד האָב פערשלאָפּען ...
איד האָב פערשעמינט ... דאָרט וואָרט מען אויף מיין
ליבע ... ווי וועטען און בעטען רחמנות ... (מוסטער)
ס'איז נאָך צייט! (שטאַרקער) איד נעה צו איד! ... איד
לויף! איד לויף ... (לויפט אוועק אין וואַלד).

ה'ימן (שטעהט אַ ווילע איבערראַשט. צו ויך
אליין). כ'וועל, גענען איהר ווילען, דאָס לעבען איהרס
מציל-ווען ... (לאָוט-ויד נאָך איהרע טריט. אַ לאַנגע פויזע.
ס'ווערט פונסטערער. פון וועטען דורכ'ן וואַלד טראָנט-
ויד אַ קלאַנג פון אַ קירכע-גלאַק, און ווערט היינער
שטיל. פון וואַלד רעכטס נעהט אַיילענדיג אַ יונגע פרוי,
וואָרפט צושטאַקענע בליקען ארום. זי מוילעט צום
הארצען אַ קינד, ווי זי וואָלט עס וועלען געשיצען ...
זי ווערט פערשוואַנדען ... פויזע. ס'לויפט-דורך אַ מענטש,
ס'ווערט-אויס, ווי ער וואָלט וועט אַנאָרט, וואו ויך
צו בעהאַלטען ... ס'טראָנט-ויד אַ אונטער-ווער צווייטער-ניגער
קלאַנג. פון אַ קירכע-גלאַק ... פויזע. ס'בעוועט ויך
צווישען די מויער רעכטס אַנאַלמער מאָן, שאַפּלעפערס
אויף צוויי לאַנגע שטעקענס. ער ווערט שטיל פערשחאָנט-
דען לינקס אין וואַלד ... פויזע. אין אַין געלויף צושטאַק-

קען, שלעכט-ווייז דורך א יונגע מידעל, און בעמער-
קענדיג די שטוב פון היימען, בלייבט די שטוב א היילע,
ווי די האלט-ווייז מיט ווייז-ווייז ... פערשטוינדט,
אדערס פונדעם ... היימע, אונדזערע קלאנגען פון
קירבענ-גלעקען הערען אפער און לופט ... א ווייז
רייכט-ווייז און וועלד. און אדערס א בעהענד-
צווישען די בימער).

פ א ר ה א נ נ .

דרימער אקט

א פֿינאטערע נאכט, ס'פראגט זיך שווערע
 כמארעס איינע אויף דער אנדערער... פון די
 אפגע בליצען ווערט פון צייט צו צייט בעלויכטען
 דער גאנצער געגענד און עס ווערט זיך א בער-
 געל, און לינקס א וואלד. א ווייניג בעוועגט פון
 צייט צו צייט די בויסער. אפמאל פראגט זיך
 דורך אנ'עכא פון וויסע געשרייען. —

נתן און ווייז (וויצען בידע אויפ'ן בערגעל).
 נתן. וועסטו, ווי שטען עס איז ביד נאכט נאָמס וועלט?
 ווייז. נתן, וידע, דאָס איז נישט שטן. ס'איז
 פֿינאטער... באַלד וועט נאָך געהן אַ גרויסער רעגן...
 פֿיר טהוען שוין וועט מיינע פֿיס; — איך וויל, דו וואָלט
 מיך שוין פֿידרען אהרם.
 נתן. אהרם טאָר מען נישט געהן. ס'איז אַ מורא
 איצטער אין דער-היים צו בלייבען. נור נעבען מיין פאָלע
 וואָלטו זיך האַלטען. און איך וועל נישט לאָזען, אז מען
 וואָל ריד רייבען פון מיר... (קליינע פֿויזע).
 ווייז. וואו קאָן איצטער זיין דער מאַטע, תמר?
 נתן. דאָס האַרץ וואָנט מיר, אז היינטיגע נאכט
 דארף עס אַלץ געשעהן. אָדער ס'איז שוין געשעהן.
 ווייז. וואָס איז געשעהן? וואָס מיר, וואָס איז
 געשעהן? (שווייגט אַ ווילע) וואָס, וידע, איך
 טראַכט עפעס.

נתן. וואָס, מיין קינד?
 ווייז. אַז תמר'ן וועט מען היינט הרגענען...
 נתן. שט... שטש... מיין קינד!
 ווייז. איך טראַכט, אז זי איז ערגעץ היינט, ווייט
 אדעקעלאָמען... און דאָרמען וועט מען אהר...
 נתן. נישט רעד עס, נישט רעד עס אויס פון מויל.
 ווייז. סאָ פֿאַרוואָס נעמסטו מיט מיר אים אין
 די פעלדער?

נתן. דו בענקסט אהרם?
 ווייז. איך בענק, איך האָב מורא. פֿאַרוואָס
 אַנטלויפסטו אַלץ פון דער-היים, און דו ווילסט מיר

איך פערמיהרען? מינסט, איך פערשטעה ניט, אז דו
האסט איך מורא, דו פערנארסט מיר...

נתן. איך וועל דיר ניט פערנארען. איך וועל
דיר פון דער-היים אָבערזעהענען, דו וואָלטסט זיך צו-
געוועהנען צום וואַלד.

וויי. מיר וועלען דאָרטען לעבען ווי די פויגלעך?
נתן. מיר וועלען דאָרט לעבען ווי אלע נאָטס
בעשעפטישען (שטעהט=אויף) קום, מיין קינד.

וויי. איצטער האָב איך מורא צו זיין אין וואַלד.
(נאָך אַ קורצען שוויגען) מיר וועלען דאָרט אויסוואַכסען
הויך ווי די בוימער?

נתן. דו וועסט דאָרט אויסוואַכסען ריין און
אונשוואַרצט ווי אַ מויב.

וויי. און אין שטוב וועסטו ניט געהן?
נתן. דאָס אונגליק האָט=וויך אָנגעדוקט אויף
אונזער שטוב...

וויי (עקשנאָרדיג). מאַ פאַרוואָס וואָסוועט וועלען
מיר זיך דארפֿען אין וואַלד בעהאַלטען?!

נתן. מ'וועט זיין אַ מורא צו וואָהנען אין שטוב.

וויי. פאַרוואָס וועט זיין אַ מורא צו זיין אין שטוב?

נתן. מ'וועט זיין אַ מורא צו טרעפֿען=וויך מיט
נאָך אַ מענטשען.

וויי. און איך וועל אין וואַלד מיט דיר ניט
געהן. איך וועל ניט געהן... אין וואַלד ווענען פֿאַר-
האָן וועלעך.

נתן. (גלעט וי צושטרעט). גיין... גיין... גיין...

אין וואַלד וועט דיר קינער ניט ריהרען. הערסט, ווי
עס ווילנען דאָרט די פויגלעך? קום, וועסטו זעהן, ווי
עס הענגען דאָרט די נעסטען. אָנגעבונדען צו די צווייגלעך,
און דער ווילד הויבעט זיי... וועסטו זעהן, דאָרט וועט
קליינע עופֿעלעך; ווי האָבען נאָר קיין מורא ניט...

וויי. וועלען מיר שוין היינטגיג נאָכט זיט
געהן אַהיים?

נתן (צו זיך). פערבלאָנדעט פון מיר פֿינע
קינדער... פערבלאָנדעט...

וויי. וועט ביין טאָטען און ביי תמר'ן איך
אויסוואַכסען צי'הנער ווי ביי אַ וואַלד?

נתן. ניט פרעג עס מיר, ניט פרעג עס מיר,

מיין קינד! דאָס האָט ציטערט מיר אויף. דאָס בלויז
קיהלסט אין מיין אָרען... (עס הערט=וויך אַ וואַלד
צוריסלען פון אַ ווילדער). דאָס איז די פֿרשטע בשורה...
(זיין קול ציטערט) קינדער האָב איך געהאַרעוועט!
בוימער האָב איך געפֿלאַנצט, מיט טוי פון הימעל. פֿאַר-
צווייגן—וואָס פֿאַר אַ ווילד ברעכט מיין צווייגן?...
וואָס פֿאַר אַ ווילד ברעכט מיין צווייגן?

וויי (האלב דערשראָקען). פֿיהר מיר אַהיים!
נתן (מונטערע-). נאָריש קינד, איך בין דאָך

מיט דיר.
וויי (פֿרעהליכער). און וואַלד וועלען מיר זיך

אויפֿמאַכען אַ גרויסען נעסט, אויף אַ הויכען, הויכען בוים.
און מיר וועלען דאָרטען ווענען. איך וועל דיר העלפֿען
ארויסצוקריכען.

נתן. אַזוי, אַזוי, אַזוי, מיין קינד.
וויי. אָבער היינט וועלען מיר נאָך געהן

אַהיים. איך וויל נאָך אַ מאָל זעהן דעם טאָטען, תמר'ן.
נתן (אונרוהיג). קינער איז אין=דער-היים נישטאָ,
קינער איז אין=דער-היים נישטאָ.

וויי. ווידע, דו נאָרסט מיר, דו נאָרסט מיר!
פֿיהר מיר אַהיים, אויב ניט וועל איך דיר אליין לאָזען,
און איך וועל לויפֿען אַהיים; איך וועל טרעפֿען די וועג
אַהן דיר.

נתן. אַ שלאַנג האָב איך אין מיין אייגענעם
בזעם געהאַרעוועט, איצטער ליגט זי געבען אונזער
שטוב... וועסטו געהן אליין אַהן מיר, וועט דיר אַ
בעזע שלאַנג אויס'ן וועג איינפֿיסען. (ס'בליצט).

וויי. זעהסט, עס בליצט שטאַרקער... דער
הימעל איז נאָך שוואַרצער געוואָרען... (רופֿט) תמר!

תמר!
נתן. שווייג: מען וואָל זיך ניט דערוויסען, אז
מיר ווענען דאָ.

וויי (בלייבט נאָר שטיל. די כמאָרע ווערט
שטאַרקער).

נתן. איינזאָם, איינזאָם, איינזאָם... ווי אַנאָב-
געהאַקטער בוים מיט אייגעבראָכענע צווייגן...

וויי. דו האָסט איך מורא... דו האָסט איך

מורא. קום, איך וועל דיר פיררען. (פון ווייטען טראָגען-
ווי אַינזאמע קולות).

נתן. מענטשען-קולות ... מענטשען-חיות ...
(שווערע פויזע).

זיזי. ת—מר! ת—מר! (די קולות ווערען
אלץ געהערט).

נתן. ניין, איך וועל דיר נאָר נישט דערהאַרמען;
איך וועל דיר נישט דערהאַרמען ... דעם וועג פון איך
אַפּמערעמען. (פּ/בליצע).

זיזי (רופט). ת—מר! ת—מר!
נתן (נעהמט זיין פאר'ן האנד). קום מיט מיר,
קום, מיין קינד.

זיזי. כ'האָב מורא, כ'האָב מורא, לאָן מיר
נאָר אלץ.

נתן. קום, מיין קינד, קום נישטער פון דאָנען—
זיזי. לאָן מיר, לאָן מיר!

נתן. קום, איך וועל דיר בעשיצען ... קום
מיט מיר.

זיזי. לאָן מיר, לאָן מיר ... (רייסט-ווייך פון איהם
אַרויס).

נתן. ביסט שטאַרקער פון מיר ... ביסט
שטאַרקער פון מיר ... (נעהט אליין אַזעק אַדלענדיג
צום וואַלד).

זיזי (בלויבט אליין שטעהן אַ צייט. הויבט-אָן
ווייטען. פּ/מורמעלט אַ דאָנער. אונטער דער בעלויבטונג
פון אַ בליץ בעווייזט-ווייך אויס'ן בארג הימל; פראַגט
אויף די הענט תמר'ן).

זיזי (שטאַרק צושטאַקען). כ'האָב מיראָ, ווער
איז עס?

הימן. נישט שרעק-ווייך, נישט שרעק-ווייך ... אַז
איז דאָן שוועסטער.

תמר (שוואַך). שוועסטער ... (צו הימל'ען) לאָן
מיר אַראָב, לעג מיר אויף דער ערד, ווייטער וויל איך
נישט וואָלט מיר טראָגען ... לעג מיר אויף דער ערד.

זיזי (וויינט). תמר! תמר! ... תמר! ...
תמר.

תמר. ווי קומסטו אַהער, מיין ליעב קינד?

הימן. ווי קומט די אַהער אין אַזאַ בעזע נאָכט?

תמר. איז דאָ ערניץ פאַרהאַן אונזער פאָטע-
(צו הימל'ען). לעג מיר אויף דער ערד.

הימן (צו זיין). שרעק-ווייך נישט, שרעק-ווייך
נישט, סט'נעהן מיט מיר.

תמר. אויף דער ערד ...
זיזי (וויינט אין דער שטיל).

הימן. נישט ווין, נישט ווין. דאָן לעבען הויבט-
ווייך נאָך יעצט אָן.

תמר (הערהט-ווייך). לאָן מיר לעבען אויף דער
ערד ... אויף דער ערד ... ווי וועט נעבען מיר ביי די
לעצטע מינוט מינע וועגן ... ווי ... ווי ... לאָן מיר אויף-
דער ערד! לאָן מיר שטאַרבען ביי מיין פאָטער וועג
קומען ... איך וואָל נאָך ברויזער נישט ווערן.

הימן (לעגט זי אויף דער ערד). כ'ווייל דינע
וואונדערן נאָך מאַכען ... קום, איך וועל דיר אויף מינע
הענט אַרויסטראָגען אַהין, ווייט פון דאָן פאָטערס שטוב,
קום — אונטער'ן באַרג האַרט האָט לעבען אויף דיר ...
תמר. וויי! וועק-ווייך נעבען מיר, נישט מיר דינע
הענט ... בלויבט עס קלאַפּט אַנ'אָדער, וועל איך דיר
בעשיצען ... נישט מיר דינע הענט ...

זיזי (בוינט-ווייך אַראָב צו תמר'ן, נעהמט זי
אַרויס).

(פויזע).

תמר. וואו איז דער טאָטע.
זיזי. כ'ווייט נישט.

תמר. האָסט איהם נישט געווען?
זיזי. ניין.

תמר. ניין? האָסט איהם נישט געווען?
זיזי. ניין.

תמר. וואו איז דער ווידער?

זיזי. ער איז ערניץ ווייט, ווייט פון דאָנען —

אין וואַלד, ער האָט מיר נישט געלאָזט געהן אַהיים ...
ער האָט מיר אויך געוואָלט מיט-נעהמען אין וואַלד.
האָב איך דיר נישט געלאָזט.

תמר (רופט שוואַך). ווידע! ווידע! ... מראָג
מיר צום פאָטער מינעם ... (שוויינט אַ וויילע) ניין, איך
ווייל נישט ... מראָג מיר נישט ... דער סוף קומט ... ווער, עס
קומט דער סוף ... (פעמערקענדיג הימל'ען) ער וועט דאָ?

נעה... נעה... שטארבען וויל איך אליין... כ'ויל נישט,
וואָלט הערען מינע לעצטע ווערטער... כ'ויל נישט,
וואָלט לאכען פון מינע לעצטע ווערטער...
הייסן, איך וועל נישט לאכען, און וועל נישט
וויינען.

תמר (נאך אַ קורצען שווייגען, רעדט אָנגעשטערנט).
כ'האָב אויסגעשפּרעכט מינע אַרעמס... נעמט, די נאָצע
וועלט נעהמען זי אַרום... נעמינט, אלע מענטשן אין זי
אַרײַנלאָפּען... און דערנאָך... כ'האָב אויסגעשטרעקט מיין
ברענענדיגן ברוסט... מיט ליבע זי פּערשיבד'ן... ווערע
הערצער ווילער מאַלען...

וויזי (קויט זי). ווער האָט דיר געהאָן? זאָג מיר,
ווער האָט דיר געהאָן?

הייסן. כ'בין פון ווייטען געשטאַנען, און פאַר
צאָרן האָט מיין האַרץ געפלאַמט... האָסט מיט דעם קינדען
נור ווער קליינעם רצון צורייכט... דאָס האָבען זי דיר
פאַר ליבע דעם פנים צוביסען, און פאַר ליבע מיט
די פנים געטראָטען...

תמר. כ'בין געלאָפּען... געבעטען—זעהט, עס
וואָלנערען זיך אייערע אַינגע קראַנקע קינדער,
(שטאַרקער) אַיין וועלט האָט נאָט געשאַפּען פאַר
אלעמען... אַיין וון האָט נאָט געשאַפּען פאַר אלעמען...
קינדער מיט נעהערט... קינדער מיט נעהערט... (עס
הערט זי אַ ווייטער ברומען).

וויזי. עפעס ברומט...

תמר. אַלץ געהנטער... אַלץ געהנטער...

הייסן. מיין קינד, בעדענק-ויד!

וויזי. כ'האָב מורא... כ'האָב מורא...

תמר (דריקט זי צו ויד). מיין אַרימע שוועסטער...

מיין אונגליקליכע שוועסטער... (שטיל און שווער) כ'בין

געלאָפּען, געשריען—מענטשען, מענטשען... ווער האָט אין

אייער האַרץ טנאה געפלאַמט? ווער האָט אין אייער

האָנד אַ שפּיט געבען? פּינסטער ווערט אויף דער

וועלט... האַלט אָב! האַלט אָב!... גענוג האָט נאָט פאַר

פלאַנצט פאַר אלעמען... (איידע ווערטער רייסען-ויד אָב

צו ווילע) רחמנות... רחמנות... רח—מנות...

הייסן (שטיל). האַ—חא—חא—ליבע, רחמנות...

תמר (הויבט-דך-אויף, און פאלט). נעה אוועק...

אזעק... אוועק!... צוריק ל'אויך געהן... דעם לעצטען
פונק פיער אהין אוועקטראָנען... נאָר נישט דו... ב' דר
ל'אויך קיין רחמנות נישט בעטען... כ'האָט דיר... כ'האָט
דיר... ניין... ניין... כ'האָב אויף דר אויך רחמנות... אויף
אלעמען... יעדער בענקט נאָך ליבע... יעדער בעט
רחמנות... כ'שענק דיר... כ'שענק דיר... מיין פאָטער...

זי ויצט ער נאך אזוי שפעט אין שטוב? ער האָט מיר
געלערנט... פון זיין האַרץ מיר ליבע, אינגעמיטלט...
וואו איז ער איצטער? וואו איז ער אזוי שפעט? האָט
זיין האַרץ שוין אויך אַ שפּיט דורכגעלעכערט? מענטשען!
שעהנט מיין פאָטער... ער טראָגט פאַר איך וינע אָפּענע
אַרעמס... ער נעהט צו איך, אייער וועג-ווייטער... שעהנט
איהם!... ער האָט פאַר איך דעם אמת'ן וועג געפונען...
ער האָט איהם גע—פון—גען... (נאך אַ קורצען שווייגען)
נאָריש... נאָריש... נאָ—ריש... (עס דונערט).

הייסן (שטיל). אמת... אמת... אמת...

תמר (מיט די לעצטע כוחות). ניין!... ניין!...

נישט אַך דער עס! ניין! נישט אַך... ביז דער לעצטער

מינוט... (שרייט) מיט די לעצטע כוחות... וועל איך

שריען... רחמנות... רח—מנות... ליט—בע...

ליט—בע... (רייסט-ויד אָב).

וויזי (וויינט שטיל). ת—מר... ת—מר...

ת—מר...

הייסן. דו וועסט מיט מיר געהן... האָב קיין

מורא נישט. איך וועל דיר מיט-געהמען.

וויזי. ווידע! ווידע! ת—מר, שטעה-אויף!...

תמר, שטעה-אויף! (עס טראָגט זיך פון ווייטען אַ קול:

קינד-דער מינע! טאָכ—טער מינע!)

וויזי (מיט פרייד). תמר, תמר, דער פאָטע געהט!

הייסן (בין). נאָרישער ברודער! נאָרישער מענטש!

דער קול (נאָר נאָהענט). טאָכטער מינע!

האלט! איך געה אויף מיט דיר... שטעה, שטעה!

וויזי. טאָטע, אָט בין איך! תמר... תמר!

(זי וויינט. עס דונערט. נרד בעוידעס-ויד).

נרד. אלע וועט איהר דאָ?

הייסן. דעם אינגסטע קינד און דעם ברודער.

נרד. וואו איז מיין קינד?

הייסן. דעם קינד האָבען די ליבע גענומען

צוטרעטען ... איהר הארץ האבען גראבע הענד צור-
סען — אָט ליענט זי .
ג ד ב . מ'ין סאָכער ... (צו הימל'ען) האָסטו איהר
מיט דיינע נעטל ? ...
ה י מ . איד האָב זי אויף מיינע הענד פון בלאַטע
ארויסגעטראָגען ...

ג ד ב (שטעהט צושטרייט) . מ'ין ברייטער וועג ,
אויף וועלכען איד בין אזוי זיכער געגאנגען , האָט-ויד
אונגערעכט אויף צוועגן צושטילט . וואהרן וואָל איד
נעהן ? דאָס הייליגע האָט מען מיט די פיס צוטרעטען ...
המנות אזוי אין ים פון מענטשען-בלוט דערטרונקען נע-
וואָרען ... ווי אַ גרויסער שטיין ביסטו , מ'ין קינד , אויף
מ'ין וועג געפאלען — איד קאָן דיר נישט אויסמערדען ...
ווייטער מיט דעם וועג קאָן איד נישט נעהן . (פאלט אויף
המר'ס שטימען קערפער) מ'ין קינד ! דו האָסט דאָס
בעסטע פון מ'ין הארצען מיט ויך פערטומען ... און צוריק
נישט געבראכט ... האָסט דאָס שענסטע פון מ'ין נשמה
אין דער פיינסטערער נאכט פערלאָרען ... דאָסט-ויד ווי
אנאשולדיגער שטראַהל פון דעם בייזען ווירד פערלאָר-
שען (בלויזט ליענען שטיל אויף המר'ס שטימען קערפער .
וויי . טאטע , טאטע ! פיהר מיד אהיים .

ה י מ (שטאַרק געריהרט) . דער אמת ... דער
אמת ... דער אמת ... נאָר דו העסט מיט דעם וועג נישט
נעהן ... הער , מ'ין ברויטער ! כ'האָב געשמוגט ,
כל-זמן ס'האָט געקלאפּט דער לעצטער אָדער פון לעבען
אין דעם הארצען , צוליעב וועלכען איד האָב ויך אזוי
נידריג אראָפּגעלאָזען ... איבער דעם וועל איד איבערשרייען
דיין לעצטען געדאַנק , וועלכער איז דער ערשטער
געוועזען , און וועלכער ס'האָט ד'ין קינד פאר אַ קרבן
געבראכט ... כ'וועל איבערשרייען דעם קול פון ד'ין
הארצען , וואָס רופט דיר נעהן אויף ד'ין אלטען נאָרישען
וועג ... און אויב דו ליענסט שוין שוין אויף ד'ין קינדס
קאלטען קערפער — וועט דער לעצטער פונקט וואָרימקייט ,
וואָס גליהט נאָך וואוּסערבאָרען אין דיר , מיד הערען ...
הער ! ... הער ! ... הער ! נאָרישער ברויטער ! אין וויער
אינעם בלוט וועלכען דו מענטשען אויף דער ערד דערברונג-
קען-הערען ... דער לעצטער וועט ווין אינעם פלייש פאר
וויילעך דונגער עסט , און ווין אינעם בלוט פאר טיילוועל-

שען דאָ-שט טרינקען — היט-ויד , אז דו וואָלט דער
לעצטער נישט ווין ! (עס דונערט) .
וויי (ציטערט) : טאטע ! ... טאטע ! ...

ג ד ב (הויבט-ויד שטאַלץ אויף . ווין שמים קלינגט
העל און פריי) . ווען דער טרויער גרייכט דעם לעצטען
גראַד ; ווען דו יסורים פון הארצען שטיינען-איבער
דעם מענטליכען כח — מוז ויך דער אמת בעווייזען ...
האלטנדיג מ'ין קאָפּ אויף מ'ין קינדס קאלטען קערפער ,
האָט-ויד פאר מיר בעווייזען אַ ליכטיגער שטראַהל —
דאָס ערשטיגט פאר מיר דער אמת אלץ ... איד נעה
וין צו-בטער-ליכט ... (צו הימל'ען) איד האָב דיינע ווערטער
נישט געהערט . דו האָט דער ווירד פערטראָגען ; דו האָט
די נאכט פערשלאנגען ... איד געה באַלד , איד געה ! ...
(עס דונערט שטאַרקער) הימעל און ערד האָבען-ויד איי-
נעמען-נעמישט ; שטערן וואָלגען-ויד אין בלאַטע , און
ווערען מיט פּרעכע פיס געטראָטען ... איבערגערוקט האָט
ויד דאָס הארץ ב'ן דער יוגענד , און דו עלטער איז פער-
אירט ... איבערגערוקט האָט מען דו גרענצען , וואָס דער
אלטער נאָט האָט געשטעלט , און דו נישט ווענען נישט אויף
ווער אַרט געבויט ... עס האָבען-ויד דו מענטשען פון דער
ערד אָפּגעריסען , אין קאָנען נישט צום הימעל ויך פער-
קלייבען ... (עס קנאלען דו דונערען) דער הימעל דונערט ,
דו ערד ציטערט-אויף ; בערג ברעכען-ויד ... פייטער מיט
וואָסער פליסען , און גיכען-ויד אינאיינעם ... עס בעווייזט
ויד ווידער אויף דער ערד דער אלטער נאָט . ער קליידט
דו וועלט מיט ליכטיגקייט אָן ... עס געהען פאָרויס וויע
שליחים , דו רייטען אויף די וואָלקענס ... דו טראָגען-ויד
אויף די פליגלען פון ווירד-מ'ין נאָט — איד געה , איד געה !
(עס ענטפערט-אָב אַנעכאָ פון ווייטען : געה ! געה !)

ה י מ (שטיל און שטאַלץ) . נישט מ'ין נאָט רופט ...
נישט מ'ין נאָט רופט ...

וויי (ציטערט) . שטעהט ערשטוינט . עס רייסט
ויד דער ווירד אין האַלד . דער נאָנער וואָלד בעוועגט-ויד .
ג ד ב . איד הער ווין קול , ער שאלט , ער רופט
צו מיר ... עס דונערט נאָסס קול פון אהן עק לעבען ביז
צום אָנדערען ... אין טויזענד-פאַכניגען פייבער ווערט ווירער
דעם מענטשען הארץ פעצוואנגען ... איד הער דעם
קול ... ער רופט : האַלט-אָב איהר , מענטשען , איהר

איבינע מלחמה! קלאר דער מ'ח! — ווייך זאל זייערען
דאס הארץ. — מ'ן נאָט, איך נעה! איך נעה! (אנעכאָ
פון זייערען: „נעה! נעה!“)
ה'סן (שטאלץ). נישט מ'ן נאָט רופט עס... נישט
מ'ן נאָט רופט עס...

נרדב (שטארק, מיט אייגענע שרייטע הענד). איך
הער, מ'ן נאָט!... איך הער!!... (אנעכאָ פון זייערען
קלינגע-קאָב. הער! „הער!“... מ'פאנגט אן א שטורם-
ווייך רייסען אין וואלד) פירט איך, פירט איך,
איהר אלע קינדער פון דער ערד. ס'נעהט דאָס פירער
אין ברענט מיט צאָרן דאָס הארץ, פון רענען עס
וואכט די שלעכטע צוויי; ס'צוהט א וואלדקען און
טראַנט ווייט פירער-בליצען — איך. דעם קאָפּ פון די
פערזאנע וועט ער ון איינפירן... (דער שטורם הערט
נאָך שטארקער, כ'פּפּט. דער וואלד קרעכט. נרדב'ס
קול ווערט אלע מעכטיגער) פירט איך, פירט איך!
ס'נעהט דער נאָט, ער פערשערט ון פליגל איך
דער נאָטער ערד! ער הולט-אין אין שרעק באַרג און
סהאל... בורעם פאלען די מענטשען-קינדער!... דאָס
אויפער ווארט איך נאָטס בעפעל... מ'ן נאָט, איך
נעה!... איך נעה!... (לויפט-אַראָפּ, און פערלוינדט
אונטער'ן באַרג).

זיזי (שטעהט נאָך אלע ערשטוינט).

ה'סן (קוקט-נאָך נרדב'ן). חא-חא-חא! פאר
וועמען איז ער אוועק א נאָט ווען! פיש שלינגען אר
איינער דעם אנדערען, אָבער נישט די מעכטיגע ליבען, וואָס
האכטען אין דעם מרינען מדבר. וואָלען מענטשען וויליבען
ש-אַרק ווערען —

(ס'ווערען שטילער די רונערען)

זיזי (וויינט). טאטע! טאטע! טאטע!

ה'סן (נעהמט די פאר'ן האַנד). נישט ווייך, נישט
ווייך; ביים יוג און אונטערדיי, נישט דאָ איז דין אָרט.
קום, איך וועל דיר אויף דעם העכסטען באַרג איבער-
פראַנקען. דאָרט, וואו די אַדלערס ווענען — וואָל דין
יונגער אויפבליהען... (מיט פעסטע שריט טראַנט ער ון
צוויי. עס פליצט. דער מורמל פון די רונערען ער-
ווייטער-ווייך. א לאנגע פויט. ס'ווערען-ווייך מעהר-נישט ווי
המר'ס מיינער קערפער אין איהר ווייטען קלייד).

נחן (נעהמט-אַרויס פון וואלד. וויין קול ציטערט).
אינאָם... אינאָם... ווי א בויס, אייגענע קעהרט מיט די-
האַרצעלען און מיט ארומגעבראַכענע צוויינען — וועל איך
בלינדען אין דער פינעסטערער נאָכט... (שטויסט-דיר-אָן
אויף המריץ). ווער איז עס? (בוינט-ווייך) מ'ן קינד...
קאלט! איינגענען דין בלוט פערלוינדט... (זעצט ווייך
נעבען איהר, און שאַקלט מיט'ן קאָפּ. דערס קאלט און
מיט יאָט). מ'ן האַרץ איז קאלט פון עלטער און יאָט,
און אין דין יוג האַרץ האָט מען דאָס לעבען פער-
לעכען... (שוויינט א וואלד) איך וועל נישט בעקלאַנגען דין
יונגער, אויב די עלטער איז אַווי שוידע-האַמט און
פינעסטער... איך וועל נישט בעקלאַנגען דעם פערלעכענע
אוינען, און מ'ן אויג וועט נאָך דארטען ווען דין טאטען
מיט א צווייטען האַרץ... איך קאָן איך בלינדען נישט בע-
קלאַנגען, אויב מ'ן אויער וועט נאָך הערען, ווי פון
הויכען באַרג וועלען ווייך שטענען דין שוועסטערס מרדקענע
בלינדער... ס'האָט פאר דין לעבען דאָס האַרץ דיינט
נישט נעוואנט פון קין רוח... וועל איך פאר דיינע בלינדער
א רוחיגען ווינקעל נעמינען... (ער טראַנט זי מיט נרויס.
מיה צוועק אין וואלד. עס בליצט).

א קול (פון וואלד שרייט מעכטיג). ש-קרא-קרא-...
ש-קרא-קרא-... ש-קרא-קרא-...

(פארהאנג)

וילנא, תרס"ו.

(ענדע)